

SIHTASUTUS ARCHIMEDES

aastaraamat 2002

SIHTASUTUS ARCHIMEDES

aastaraamat 2002

sisukord

MISSION	3
STRUKTUUR	6
2002. AASTA TÄHTSÜNDMUSED	7
SOCRATES EESTI BÜROO	10
KOOLIHARIDUSE ALLPROGRAMM COMENIUS	11
KÕRGHARIDUSE ALLPROGRAMM ERASMUS	14
TÄISKASVANUHARIDUSE ALLPROGRAMM GRUNDTVIG	18
KEELEÕPPE ALLPROGRAMM LINGUA	20
INFOTEHNOLOOGIA ALLPROGRAMM MINERVA	20
HARIDUSSÜSTEEMIDE JA -POLIITIKA VAATLUSE JA UUENDUSE ALLPROGRAMM	21
Arion - õppelähetused haridusala otsustajatele	21
Eurydice - Euroopa hariduse infovõrk	21
EESTI ENIC/NARIC KESKUS	23
KEELEÕPPEPROJEKTI EUROOPA TUNNUSKIRI	25
EUROOPA NOORED EESTI BÜROO	26
ALAPROGRAMM 1 - RAHVUSVAHELISED NOORSOAVAHETUSED	28
ALAPROGRAMM 2 - EUROOPA VABATAHTLIKU TEENISTUSE PROJEKTID	29
ALAPROGRAMM 3 - NOORSOOLGATUSED	30
ALAPROGRAMM 4 - PROGRAMMIDEVAHELINE KOOSTÖÖ	31
ALAPROGRAMM 5 - TOETAVATE TEGEVUSTE PROJEKTID NOORTEGA TÖÖTAVATELE INIMESTELE	32
INFO- JA KOOLITUSTEGEVUS	33
EESTI KÕRGHARIDUSE AKREDITEERIMISE KESKUS	34
AKREDITEERIMINE 2002. AASTAL	35
TEADUSE EVALVEERIMINE 2002. AASTAL	36
EUROOPA LIIDU INNOVATSIOONIKESKUS	37
EESTI OSALEMINE EL 5. RAAMPROGRAMMIS	39
ETTEVALMISTUSED EESTI OSALEMISEKS 6. RAAMPROGRAMMIS	42
COST - EUROOPA TEADUSE JA TEHNIKA ALANE KOOSTÖÖVÕRK	44
EESTI TEADUS- JA ARENDUSTEGEVUSE INFOSÜSTEEM ERIS	46
PROGRAMM ECONTENT	48
EESTI NOORTE TEADLASTE TEADUSTÖÖDE RIIKLIK KONKURSS	50
PUBLIKATSIOONID	52
2002. A MAJANDUSAASTA ARUANNE	53
ARCHIMEDES FOUNDATION IN 2002 - SUMMARY	58
STRUCTURE OF ARCHIMEDES FOUNDATION	59
SOCRATES ESTONIAN NATIONAL AGENCY	60
Eurydice Estonian Unit	62
Estonian ENIC/NARIC Centre	62
YOUTH ESTONIAN NATIONAL AGENCY	63
ESTONIAN HIGHER EDUCATION ACCREDITATION CENTRE	66
EUROPEAN UNION INNOVATION CENTRE	67
Publications	69

ISSN 1406-7714

Väljaandja Sihtasutus Archimedes

Tallinn
 Kohtu 6 III korrus
 Tallinn 10130
 tel. 696 2418
 fax 696 2426
 arch@archimedes.ee

Tartu
 Kompanii 2
 Tallinn 51007
 tel. (07) 300 324
 fax (07) 300 336
 tartu@archimedes.ee

missioon

Osaledes partnerina teadmistepõhise Euroopa ülesehitamisel osutab Sihtasutus Archimedes teenust, mille peamine sisu on Euroopa haridus- ja teadusruumi avamine Eestile vastavate koostööprogrammide ja -projektide kaudu ning programmides osalemiseks tingimuste loomine kõrghariduse akrediteerimise ja teaduse evalveerimise kaudu.

Meie eesmärgiks on aidata kaasa hariduse kvaliteedi parandamisele ja Euroopa elukestva õppe levila loomisele.

Hea lugeja!

Teie käes on Sihtasutuse Archimedes teine aastaraamat. See sisaldab aruannet meie tegemistest 2002. aastal ja peaks andma ammendava ülevaate erinevate programmide tulemustest. Eessõnas toome välja kõige olulisema, mis mõjutas sihtasutuse tegemisi sel aastal.

2002. aastat võiks nimetada sihtasutuse strateegia aastaks. Valmis lõplikult meie arengustrateegia aastateks 2002–2006. Eriline on see sündmus eelkõige seetõttu, et Archimedes peab lähtuma oma tegevuses erinevatest poliitikatest ja viima neid ellu läbi mitmete programmide. Valdkond on lai ja seetõttu tuli läbi töötada nii Euroopa Liidu kui Eesti dokumente, neid võrrelda, üldistada ning sel pinnal leida Sihtasutuse Archimedes tee. Tänu kogu kollektiivi panusele ja sihtasutuse nõukogu aktiivsele kaastööle jõudsime niikaugemale.

Sihtasutuse töös on oluline edasiliikumine ja uued programmid. Sel aastal panime aluse Euroopa Liidu teadusalase 6. raamprogrammi kontaktpunktile Eestis, mis vahetab välja 5. raamprogrammi. Esimest aastat viisime läbi riikliku noorteadlaste konkursi ning alustasime keeleõppeprojekti Euroopa tunnuskirja konkursiga. Esimest aastat kaasfinantseeris riik Erasmus-programmi üliõpilaste ja õppejõudude mobiilsust ning tegime esimesi samme valmistamiseks ette riiklikku programmi Eesti kõrgharidusreformi toetamiseks.

Infopäevad ja koolitusseminarid on muutunud sihtasutuse igapäevatöök ja osaks meie infostrateegiast. Esiletõstmist väärrib sel aastal Euroopa Komisjoni toel Eestis korraldatud rahvusvaheline teadlaste mobiilsust propageerinud konverents Flexible Europe, mis tõi kohale tunnustatud spetsialiste üle Euroopa.

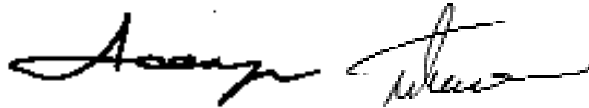
Olulisel kohal meie töös on infomaterjalid. Kõrvuti programme tutvustavate ja taotlemist hõlbustavate trükistega oleme välja andnud ka laiemat kõlapinda omavaid raamatuid. Koostöös Haridusministeeriumi ning Eesti Leonardo keskusega ilmus trükis Study in Estonia, mis on mõeldud välisriikide üliõpilastele tutvustamiseks õppimisvõimalusi Eestis. ENIC/NARIC keskuselt ilmus mahukas käsiraamat "Välisriigi kõrghariduskvalifikatsioonide hindamise ja tunnustamise põhimõtted ning võrdlus Eesti kvalifikatsioonidega". Olukorras, kus kõrgharidus üha enam rahvusvahelisustub, aitab see trükis orienteeruda küllaltki spetsiifilises valdkonnas.

Tehtud tööle tahavad hinnangut anda kõik osapooled: rahastajad, raha saajad, maksumaksjad. Sel eesmärgil alustasime 2002. aastal Euroopa Liidu hariduskoostööprogrammide Socrates ja Euroopa Noored riiklike vahehindamistega. Hindamistulemused aitavad kujundada ka uue põlvkonna programme. Kõik programmidesse kaasatud riigid esitavad oma hindamistulemused Euroopa Komisjonile ning sealt läheb koondhindamine Euroopa Parlamendile. Lisaks sellele viiakse läbi terve rida tsentraalseid hindamisi. Kõik ikka selleks, et parandada meie poolt pakutavat teenust.

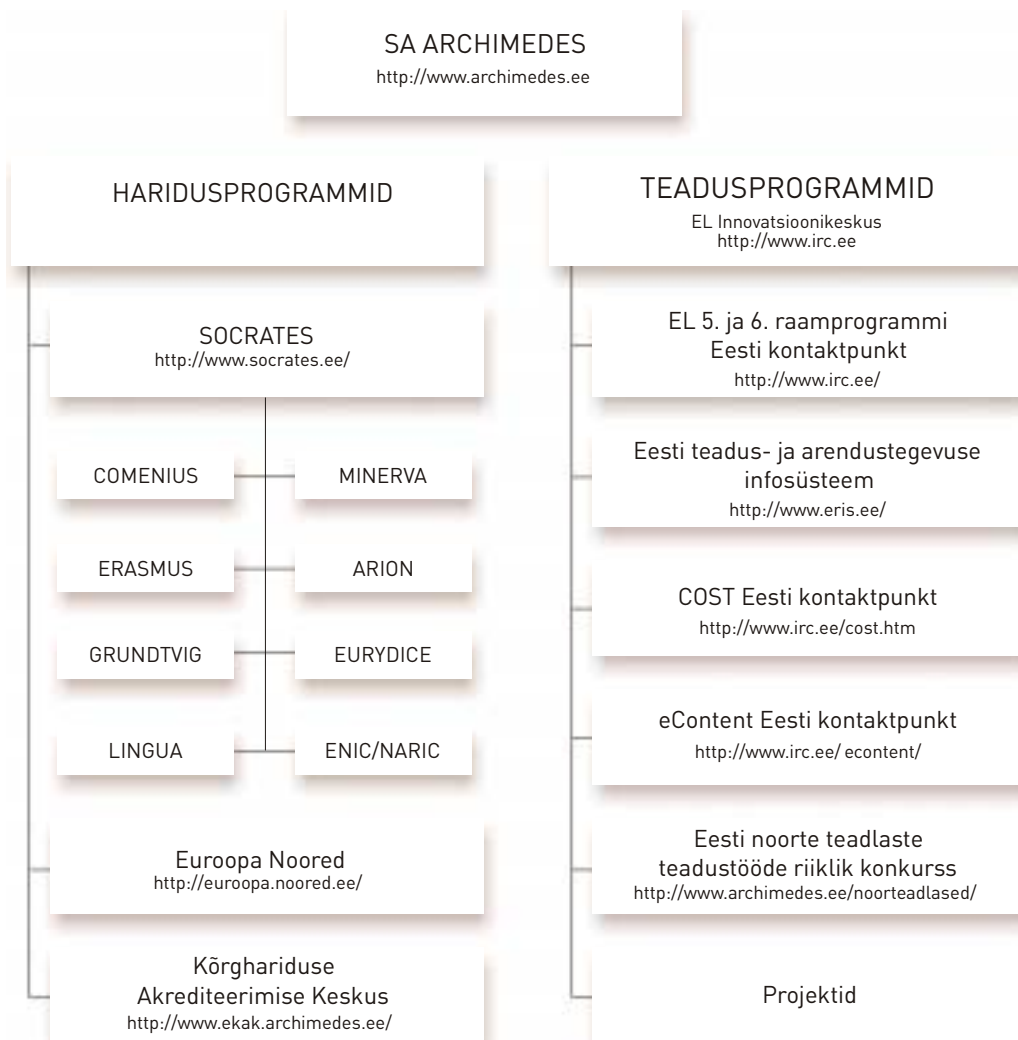
Sihtasutuse Archimedes juhatus

Rait Toompere

Ülle Must

struktuur

2002. aasta tähtsündmused

8.-14. aprillil korraldas Euroopa Noored Eesti büroo koostöös Läti ja Leedu büroodega Roosta puhkekülas rahvusvahelise programmi Euroopa Noored koolitajate koolituse 3 Dimensions.

29. aprillil toimus Eesti ENIC/NARIC Keskuse 3. aastakonverents teemal "Kõrgharidusastmete ühtlustamine - kvalifikatsioonide hindamise ja tunnustamise lihtsustamine isikute vaba liikuvuse soodustamiseks". Konverentsil osalesid Eesti kõrgkoolide, Haridusministeeriumi, ministeeriumide personalibüroode, rahvusvaheliste hariduskoostööprogrammide, infokeskuste esindajad ja välisekspertid.

7.-11. mail toimusid Tallinnas ja Tartus Euroopa Noored Eesti büroo eestvedamisel rahvusvahelised õppeviisidid *From exclusion to empowerment - working methods proved to be efficient in the inclusion of disadvantaged youth*. Osa võtsid noorsoo- ja sotsiaaltöötajad 14-st Euroopa riigist.

17. juulil tähistas Sihtasutus Archimedes oma viiendat tegutsemisaastat simmaniga Rocca al Mare vabaõhumuuseumis. Külalisteks olid kutsutud kõik sihtasutuse endised ja praegused töötajad ning koostööpartnereid nii Eestist kui välismaalt.

Õppeviisidil kogemusi vahetamas

Ülle Must ja Rait Toompere Archimedese sünnipäevasimmanit avamas

Simman on täies hoos!

15. septembril kuulutas Socrates Eesti büroo välja esimese taotlusvooru Eesti uuenduslikele keeleõppeprojektidele kandideerimaks Euroopa tunnuskirja saamisele. Euroopa keeleõppeprojekti tunnuskirja antakse välja eesmärgiga tõsta huvi ja motivatsiooni keeleõppe vastu ja toetada uuenduslikke keeleõppeprojekte üle Euroopa.

19.-20. septembril korraldas EL Innovatsioonikeskus Tallinnas üle-euroopalise teadlaste mobiilsuskonverentsi Flexible Europe - Mobility as a tool for enhancing research capacity. Osalejateks olid riigiasutuste, ülikoolide ja teadusinstituutide esindajad 28 riigist, kokku 220 spetsialisti.

30. septembril sõlmiti Eesti Informaatikakeskuse ja Sihtasutuse Archimedes vahel koostööleping, mille kohaselt täidab programmi eContent kontaktpunkti tööülesandeid Sihtasutuse Archimedes EL Innovatsioonikeskus.

1. oktoobril korraldas Euroopa Noored Eesti büroo koostöös Eesti Puuetega Inimeste Kojaga puuetega noori kaasavate organisatsioonide esindajatele seminari programmi Euroopa Noored võimalustest.

29. oktoobril kirjutas Eesti haridusminister Brüsselis alla vastastikuse mõistmise memorandumile Eesti ühinemiseks EL 6. raamprogrammiga. Ministri käskkirjaga määrati SA Archimedes EL Innovatsioonikeskus EL GRP Eesti kontaktpunktide organisatsiooniks.

31. oktoobrist - 1. novembrini osales Euroopa Noored Eesti büroo töötubade läbiviimisel Haridusministeeriumi ning Eesti Noorsootöö Keskuse korraldusel toimunud Eesti II Noorsootöö Foorumil "Tegude aeg" ning selle eelkonverentsil "Koolitus noorsootöö kvaliteedi tagajana".

Konverents Flexible Europe

Teadlaste mobiilsuskonverentsi avasavas peaminister Siim Kallas

Euroopa Komisjoni Teadusdirektoraadi esindajad

1. novembril algas Euroopa Komisjoni poolt kaasfinantseeritav eVikings II jätkuprojekt, milles EL Innovatsioonikeskusel on üks kandvamaid rolle projekti tugitegevuste organiseerimisel ning Eesti IT sektori innovatsioonivõime arendamisel. Projekt eVikings II lähtub varasema projekti Estonian eVikings tulemustest. Eesmärgiks on IT teadus- ja arendusalase virtuaalse kompetentsikeskuse väljaarendamine Eestis.

*Kathrin Stratmann
ja Marja-Leena
Tolonen konverentsil
"5-ndast 6-ndasse"*

4.-10. novembril korraldas Euroopa Noored Eesti büroo programmi Euroopa Noored toetavate tegevuste projektide arendamisele suunatud rahvusvahelise koolituse TicTac. Koolitus toimus Tallinnas, osalejaks noorsootöötajad 7-st Euroopa riigist.

Koolitus "Tic-Tac"

9.-10. detsembril korraldas EL Innovatsioonikeskus koostöös Haridusministeeriumiga EL 6. raamprogrammi Eesti avakonverentsi "5-ndast 6-ndasse".

10. detsembril korraldas Socrates Eesti büroo koostöös Haridusministeeriumiga piduliku vastuvõtu, mille raames jagas haridusminister Comenius-projekti edukalt lõpetanud koolide esindajatele tänumeened tehtud tubli töö eest.

*Pidulik vastuvõtt
Comenius - koolidele*

17. detsembril sõlmisid Sihtasutus Archimedes ja Haridusministeerium koostöölepingu, mille raames algatati riiklik stipendiumiprogramm Kristjan Jaak eesmärgiga toetada Eesti kõrgkoolide üliõpilaste ja õppejõudude õppetööga seotud välisreise.

Socrates

EESTI BÜROO

Haridus ja kultuur

Socrates

Oma tegevuse alguses olime lihtsalt ühe Euroopa programmi importijad - selline oli tavaarusaam Socrates büroo tegevusest Eestis. Aasta-aastalt on büroo tegevusvaldkond laienenud, sest peab ta ju katma sihtasutuses kogu hariduse Euroopa dimensiooni. Pidevalt lisandub nii uusi ülesandeid kui ka uusi tegevusi. Büroo vastutusala üha laieneb. Näiteks Bologna protsessist lähtuv kõrgharidusreform ei ole enam pelgalt paberil kokkulepe, vaid seadusandluses reguleeritud areng. Socrates büroo on muutunud riigile konkreetseks partneriks. Üha käegakatsutavamaks muutub riigi soov ja vajadus toetada reforme ja rahvusvahelisustumist, sest ilma selleta pole võimalik hariduse kvaliteeti parandada. Enamgi veel, olles osa Euroopast, on ka meie haridussüsteem osa Euroopa süsteemist, järelikut tuleb seda tutvustada ja edendada.

Koolihariduse allprogramm Comenius

Programmi Comenius tegevusvaldkond on kooliharidus ning programmi üldeesmärkideks on parandada koolihariduse kvaliteeti ja tugevdada selle üle-euroopalist dimensiooni. Selleks toetatakse koolide rahvusvahelist koostööd, aidatakse kaasa haridustöötajate kvalifikatsiooni tõstmisele ning soodustatakse keeleõpet ja teiste kultuuride alast teadlikkust.

Programmi Comenius eelarve, moodustades 27% kogu programmi Socrates eelarvest, toetab lisaks üldhariduskoolidele ka kutsekoole (kel võimalik osaleda ka kutseharidusele suunatud programmis Leonardo da Vinci), kõrgkoole (kellele kuulub kogu programmi Socrates eelarvest 51%), haridusühendusi ja haridustöötajate täiendkoolitusega tegelevaid institutsioone. Seega on sihtgrupp tundvalt suurem kui eelarve seda võimaldab, mis teeb programmi menetlemise keeruliseks.

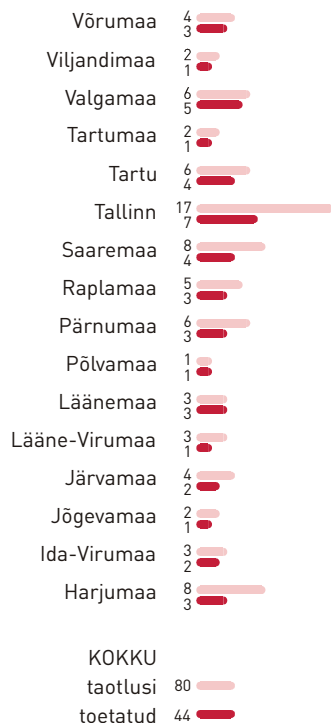
2002. aastal rahastati kolme aastakäigu projekte. Taotlusringi tulemused arvudes olid järgmised:

	Õppekava- arenduslikud projektid	Kooli- arenduslikud projektid	Keeleõppe projektid	Toetust sai
Jätkuprojektid				
kolmas aasta	19			18
teine aasta	8	1		8
Uued projektid	42	5	5	18

Socrates/Comenius kalender-järjehoidja

2002. AASTAL KOOLIDELE ERALDATUD TOETUSED

Koolihariduse nõukogu otsustas pingelise eelarve tõttu eraldada igale koolile koos Euroopa Komisjonilt laekunud lisaelarvega keskmiselt 3879 eurot (1000 põhitoetuseks ja ligi 3000 mobiilsuseks). Esimest korda programmi Comenius ajaloos toetasid kaks Eesti kohalikku omavalitsust oma kooli projekti Socrates Eesti büroo kaudu kokku 5178 euroga.

Kokkuvõtteks:

- populaarsemad projektide teemavaldkonnad olid ajalugu ja kultuur, majandus, kodanikukasvatus, sport ja tervislikud eluviisid, kunst, muusika;
- tõsis ääremaa koolide aktiivsus;
- palju oli nn riskiprojekte, kus osales ainult 3 riiki või puudus geograafiline mitmekesisus;
- tihti puudus kooskõla seatud eesmärkide ja planeeritud tegevuste vahel; eesmärgid jätkutaotlustes olid tihti ähmastunud;
- kooliarenduslike projektide osakaal oli väike;
- kutsekoolidel avaldus tendents taotleda raha keeleõppeprojektide kaudu, kus võimaldatakse õpilasgruppide vahetust ja rahad on oluliselt suuremad;
- kutsekoolid ei teinud sageli vahet programmide Leonardo da Vinci ja Socrates vahel;
- raskusi tuli ette projektitüübi määratlemisega.

Individuaalsed täiendkoolitustoetused

Haridustöötajate (sh võõrkeeleõpetajate) koolituskursustel osalemiseks laekus kokku 26 taotlust, sealhulgas 16 võõrkeeleõpetajatelt. Heaks kiideti 19 taotlust.

Kokkuvõtteks võib öelda, et taotluste tase oli võrreldes eelmiste aastatega oluliselt madalam, väga vähe oli professionaalseid õpetajaid, eriti keeleõpetajate seas, ning ümberõppe teel kvalifikatsiooni omandanute tase oli taotluste põhjal tihti oodatust madalam.

Praktikanti-võõrkeeleõpetajat EL liikmesriigist soovis 7 kooli. Viiel koolil õnnestus praktikant ka leida (Merivälja Põhikool - Itaaliast, Rocca al Mare Kool - Prantsusmaalt, Tallinna 53. Keskkool - Saksamaalt, Narva Kreenholmi Kool - Saksamaalt, Kullamaa Keskkool - Rootsist).

Eesti kõrgkoolidest soovis praktikale minna 6 üliõpilast, praktikakohti leidsime kolmele tudengile (Rootsi, Hispaaniasse, Itaaliasse).

Kokkuvõtteks võib öelda, et keeleõpetaja-praktikanti soovivate koolide arv kasvab. Praktikale minna soovijad on enamasti magistrandid või siis hoopis esimese-teise kursuse üliõpilased, kellel nii keeleoskus kui teadmised pedagoogikast õpetajapraktika sooritamiseks alles kasinad. Üliõpilasi takistab osalemast ka töökoha kaotamise kartus.

Tsentraliseeritud projektid

Comenius õpetajate ja kooliharidustöötajate koolituse projektitaotlusi, kus Eesti kõrgkoolid ja teised kooliharidusega seotud asutused/organisatsioonid osalevad partneritena, esitati Euroopa Komisjonile kokku 10, nendest ühte projekti soovis Eesti koordineerida. Euroopa Komisjon toetas ühte projekti, kus kaks Eesti institutsiooni osalevad partneritena.

Comenius koostöövõrkude raames esitati Euroopa Komisjonile üks Eesti osalusega projektitaotlus, kuid see projekt ei leidnud lõppvoorus toetust.

Üritused

september 2002 - Eesti koolide Comenius-projektide koordinaatorite õppepäev Tallinnas.

oktoober 2002 - osalemine Baltimaade saksa keele õpetajate konverentsil Tallinnas koos kolleegidega Saksamaa Socrates büroost; kohtumine Eesti koolides EL riikidest praktikal olevate tulevaste võõrkeelte õpetajatega ja nende juhendajatega.

detsember 2002 - vastuvõtt Comenius 1 projekti edukalt lõpetanud koolidele; meene üleandmine.

Kõrghariduse allprogramm Erasmus

Kõrgharidusalase allprogrammi Erasmus raames vastutab Socrates Eesti büroo üliõpilaste ja õppejõudude vahetuse korraldamise eest.

Programmi Erasmus seisukohast oli 2002. aasta pöördelise tähtsusega. Juba paar aastat olime proovinud napiks jäänud Euroopa Komisjoni toetusele täiendust leida ning alates 2002/2003 õppeaastast toetabki Haridusministeerium programmi Erasmus raames välisülikoolides õppivaid üliõpilasi täiendavalt 2,5 miljoni krooniga. Tänu täiendavale finantseerimisele ning programmi nõukogu poolt seatud üliõpilasi kaitsvatele piirangutele on suudetud peatada ka üliõpilaste stipendiumide pidev vähenemine.

Võrreldes varasemate aastatega on märgata veelgi selgema tendentsina Eesti üliõpilaste huvi kasvamist mittetraditsioonilistes partnerriikides õppimise vastu. 2002/2003 õppeaastal on Lõuna-Euroopa riikidesse õppima suundunud välisüliõpilaste arv võrreldes eelmise õppeaastaga kahekordistunud. Samas on huvi vähenemas seni kõige populaarsema sihtkohamaa - Soome - vastu.

Üha populaarsemaks on muutumas ka vahetusüliõpilasena Eesti kõrgkoolides õppimine ning mitmetes kõrgkoolides on üliõpilasvahetus tasakaalustumas. Ka Eestisse õppima tulnud üliõpilaste puhul võime täheldada mittetraditsioonilistest riikidest pärit üliõpilaste osakaalu märgatavat kasvu. Kui varem peeti mitmetes kõrgkoolides välisüliõpilaste vastuvõtmist teisejärguliseks, siis nüüdseks on hakatud väärtustama ka välisüliõpilase positiivset mõju teistele üliõpilastele ja õpikeskkonnale tervikuna.

Eestisse saabunud Erasmus-üliõpilaste hulgas osutusid väga menukaks Socrates Eesti büroo poolt nüüdseks teist korda korraldatud eesti keele intensiivkursused.

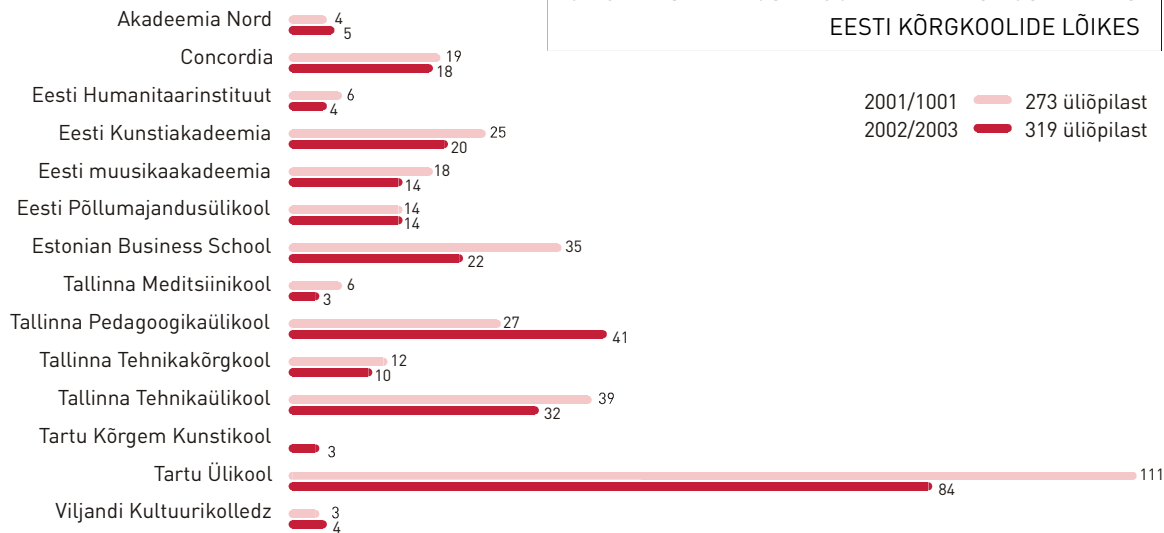
Õppejõudude vahetuses tuleb rõhutada osalevate kõrgkoolide suurt huvi ja panust. Alates programmiga liitumisest 1999. aastal ei ole õppejõudude vahetuse eelarve tõusnud, õppejõudude arvu kasv on saavutatud üksnes kõrgkoolipoolse täiendava toetuse arvelt.

Viisime Erasmus-üliõpilased Kihnu saarele

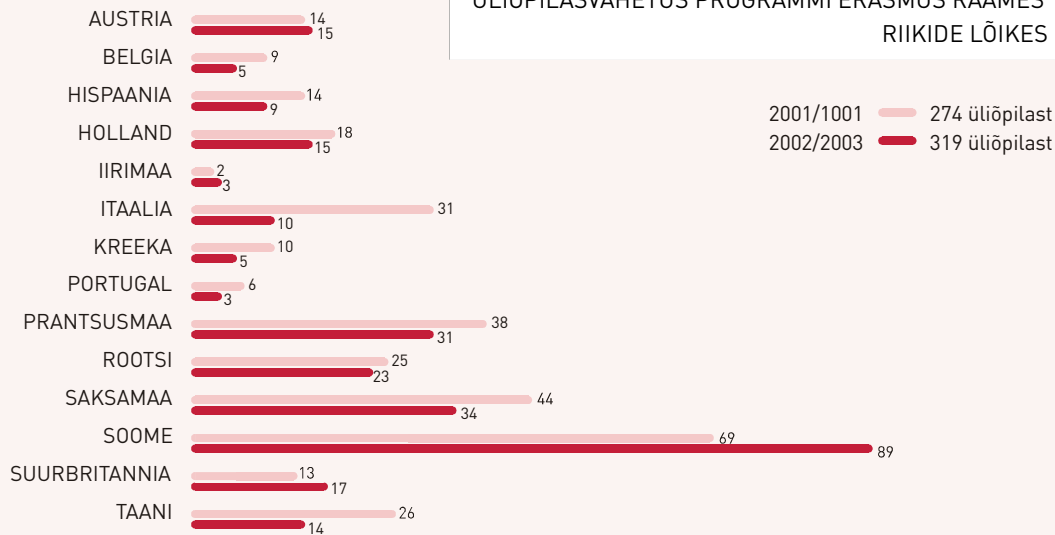

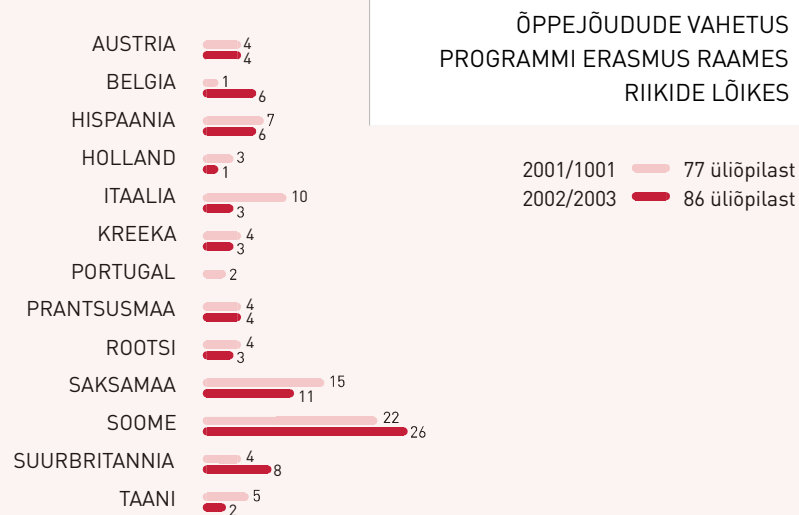
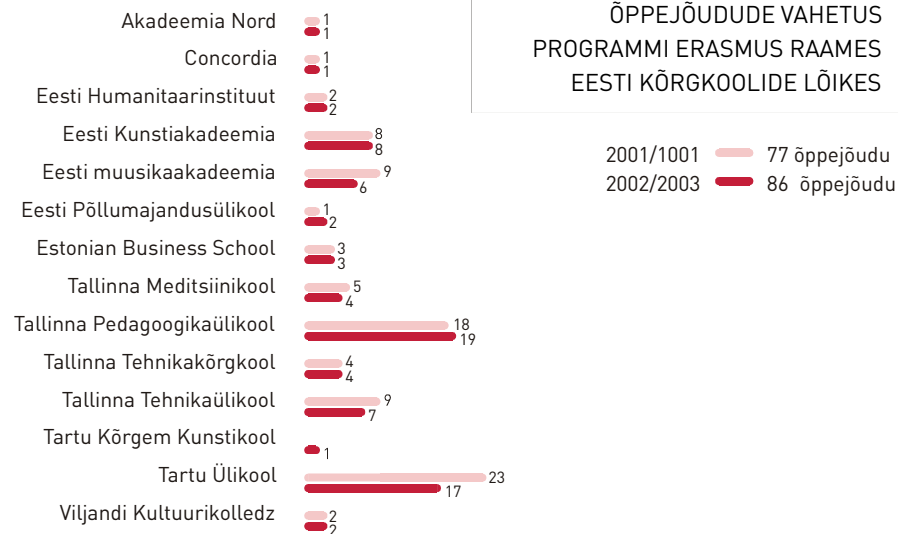
Erasmus-üliõpilased Eesti keele tunnis

ÜLIÕPILASVAHETUS PROGRAMMI ERASMUS RAAMES EESTI KÕRGGKOLIDE LÕIKES

ÜLIÕPILASVAHETUS PROGRAMMI ERASMUS RAAMES RIIKIDE LÕIKES

Täiskasvanuhariduse allprogramm Grundtvig

2000. aastal käivitunud täiskasvanuhariduse- ja koolituse allprogrammi Grundtvig eesmärgiks on edendada täiskasvanuhariduse ja elukestva õppe kättesaadavust, kvaliteeti ning Euroopa dimensiooni täiskasvanute hariduse kõigis valdkondades.

Programmi Grundtvig teist tegevusaastat iseloomustab eelkõige kvalitatiivne areng nii kohalikul kui Euroopa tasandil. Kuigi programmi rahastamine pole soosinud toetusesaajate arvu hüppelist kasvu, on esitatud projektide tase tõusnud, toetust saanute tegevuse esimesed kasutegurid ilmnunud, erinevate tegevuste lõikes osalevate asutuste tüübid selgemalt välja joonistunud ning info ja hea praktika levitamiseks info- ja koolitusüritusi ellu viidud.

Haridusalgatused

2002. a tähtjaks Socrates Eesti büroole esitatud 13 haridusalgatuse toetustaotlusest õnnestus eelarve kahekordse suurenemise tulemusena toetada 7 koostööprojekti, sealhulgas kõiki teiseks tegevusaastaks toetust taotlenud projekte. Kõik taotluse esitanud asutused osalesid haridusalgatustes partneritena.

2002. a taotlusvooru saavutamiseks on taas projektiteemade ja sihtgruppide lai esindatus. Taotlusi esitasid siiski peamiselt väikeorganisatsioonid mitteformaalsest haridussektorist ning erinevatest Eesti maakondadest, sealhulgas 2 organisatsiooni sotsiaal-majanduslikult vähem privilegieeritud Ida-Virumaalt. Projektide teemad hõlmasid elukestva õppe meetodite arendamist, erineva vanuse, sotsiaalse tausta ja haridustasemega täiskasvanud õppijate nõustamise, võimaluste ja võimete edendamist ning ka info- ja kommunikatsioonitehnoloogia rakendamist nende eesmärkide saavutamiseks.

2001. aastal Eestis alustanud Grundtvig detsentraliseeritud allprogrammide esimesele tegevusaastale hinnangu andmiseks külastas Socrates Eesti büroo kolme toetust saanud partnerorganisatsiooni. Külastused näitasid rahvusvahelises koostöös osalemise positiivset mõju vähese kogemusega organisatsioonide avatuse, usalduse ning koostööpartnerite ringi suurenemisele.

Individaalsed koolitustoetused täiskasvanukoolituse personalile

Teisel tegevusaastal muutusid selle allprogrammi tingimused vastavalt elukestva õppe põhimõtetele märksa paindlikumaks. Täiskasvanuharidusega seotud personali võimalused muutusid mitmekesisemaks aktsepteeritavate koolitusvormide ja -viiside laienemise näol. 2002. a taotlusvoorus oli võimalik taotleda koolitustoetust osalemaks täiskasvanukoolitusega seotud kursustel, koolitustel, õppevisiitidel, seminaridel ning teatud juhtudel ka konverentsidel. Programmi eelarve võimaldas Socrates Eesti bürool laekunud neljast taotlusest toetada kolme.

Ettevalmistavad lähetused projektide raames

Kuna ka teisel tegevusaastal ei esitatud ühtegi projekti, kus Eesti organisatsioon oleks osalenud koordinaatorina, otsustas Socrates Eesti büroo motiveerida ja julgustada rahvusvahelistes koostööprojektides osalemise kogemusega organisatsioonide esindajaid kahe Grundtvig haridusalgatuste ettevalmistavatel lähetustel osalemise toetusega.

Tsentraliseeritud projektid

Euroopa Komisjoni poolt menetletavates tsentraliseeritud tegevustes on Eesti täiskasvanuharidusasutuste osalus jätkuvalt kasvamas.

2002. aastal esitati Euroopa koostööprojektide raames 12 projektitaotlust 13 Eesti institutsiooni osalusega, millest kiideti heaks 7 projektitaotlust 8 Eesti partnerinstitutsiooni osalusega.

Grundtvig koostöövõrkude arendamise raames esitati 2002. aastal 2 Eesti institutsiooni osalusega projektitaotlust, millest mõlemad leidsid ka toetamist.

2002. aastal joonistus välja selge erinevus tsentraliseeritud ja detsentraliseeritud tegevustes osalevate asutuste tüüpides. Tsentraliseeritud tegevuste raames on koostööd edendanud enamasti ülikoolid, üleriigilised vabahariduslikud katuseorganisatsioonid ning valdkonnapõhised koostöövõrgustikud, samas detsentraliseeritud tegevuste raames on partnerlusi loonud peamiselt mittetulundusühingud ja kolmanda sektori haridusasutused.

Keeleõppe allprogramm Lingua

2002. aastal ei õnnestunud ühelgi Eesti asutusel saada toetust programmi Lingua raames, kuna need projektid, kus osaleda sooviti, ei leidnud Euroopa Komisjonis heakskiitu. Lingua keeleõppe propageerimise projektitaotluse esitasid 2 Eesti institutsiooni, millest üks taotles toetust projekti koordinaatorina. Lingua keeleõppe vahendite ja materjalide arendamise raames esitati 2 Eesti partnerinstitutsiooni osalusega projektitaotlust.

2002. a eelvoorul Lingua keeleõppe propageerimise projektitaotlusi esitati 2, ühes Eesti institutsioon koordineerijana; Lingua keeleõppe vahendite ja materjalide arendamise raames esitati kokku 6 projektitaotlust, millest ühte projekti koordineerib Eesti institutsioon. Põhitaotluse vooru tulemused selguvad 2003. a suveks.

Infotehnoloogia allprogramm Minerva

Infotehnoloogia alane allprogramm Minerva on üks väiksemaid Socrates allprogramme, mille eelarve moodustab vaid 2,78% programmi kogumahust. Vaatamata sellele on meie eesmärgiks olnud igal aastal vähemalt ühe Eesti institutsiooni poolt koordineeritava projekti sünd, sest annab see ju võimaluse toetada uut tehnoloogiatel põhinevaid teenuseid ja praktika arendamist. Samuti oleme igati toetanud Eesti partnerite saamist projektidesse.

2002. a sai positiivse hinnangu OÜ Miksike poolt koordineeritud projekt **LeFo** -*Learning Folders: Open Source Online Educational Publishing and Support for Primary Schools*, kodulehekülg <http://lefo.net>. Teist aastat jätkas Tartu Ülikooli poolt koordineeritav projekt **e-LSEE** - *Collaboration of GLOBE Teachers for Promotion of e-Learning in Science and Environmental Education*, kodulehekülg <http://ael.physic.ut.ee/elsee/>.

2002. a eeltaotluste vooru läbis edukalt lausa kolm Eesti institutsiooni poolt koordineeritavat projekti. Põhitaotluse vooru tulemused selguvad 2003. a suveks.

Haridussüsteemide ja -poliitika vaatluse ja uuenduse allprogramm

Arion - õppelähetused haridusala otsustajatele

2002. aasta tähtjaks laekus Socrates Eesti büroole 14 õppelähetuse stipendiumi taotlust. Taotlusi tuli nelja maakonna haridustöötajatelt, enamuses Tallinnast ja Tartust. Taotlusvooru tulemusel said toetuse neli Eesti haridusala spetsialisti. Enamus õppelähetusi leiab aset 2003. a kevadel. Stipendiaatide valikuteks osutusid õppelähetused Tšehhis, Sloveenias, Islandil ja Ungaris.

Stipendiaatide selekteerimisel arvestas kooliharidusprogrammide nõukogu haridustöötajate sihtgrupiga, kelle ülesandeks on juhtimine, hindamine, koolitus või nõustamine - asutuste juhid, inspektorid, haridusnõunikud, kohaliku, piirkondliku või riikliku tasandi halduspersonal, õpetajate koolitajad. Oluliste valikukriteeriumidena käsitleti kandidaadi rolli haridusala otsustajana ning taotletava kursuse sobivust kandidaadi tööülesannete ja pädevusega.

Eurydice - Euroopa hariduse infovõrk

Programmi Socrates alla kuuluva ja Haridusministeeriumi juures tegutseva haridusala infovõrgu Eurydice Eesti üksuse tegevused on määratud võrgustiku tööplaaniga. Töö seisneb haridussüsteemidest ja -poliitikatest info kogumises ja vahetamises, andmebaaside ja võrdlevate uuringute, analüüside, ülevaadete koostamises osalemises ning indikaatorite väljatöötamises. Prioriteediks seadsime tööplaani tähtaegadest kinnipidamise ning programmi ja selle tulemuste parema tutvustamise Eesti haridusüldsusele.

2002. a tehtud töödest toome esile alljärgnevad:

Osalemine õpetajauuringus (*Key Topics in Education in Europe - Volume 3 on Teachers*)

2002. a jätkus töö neljaosalise õpetajaid puudutava võrdleva ülevaatega. Uuringu raportite kaks esimest osa - "Õpetajate põhikoolitus ja siirdumine tööellu" ning "Pakkumine ja nõudlus" - tõlgiti eesti keelde ning on peatselt programmi kodulehekülje (<http://www.socrates.ee/et/programm/vaatlus/eurydice.html>) kaudu kättesaadavad lugejale, kes eelistab inglisi-, saksa- või prantsuskeelse versiooni asemel lugeda eestikeelset.

Jätkus töö uuringu kolmanda, õpetajate teenistustingimusi puudutava ning kokkuvõtliku/ülevaatliku neljanda osaga. Kolmas ja neljas osa ilmuvad 2003. aastal.

Osalemine võrdlusandmeid sisaldavate väljaannete koostamises

Eurydice Eesti programm koostas ja edastas Eestit puudutava teabe järgmiste väljaannete või võrdluste tarbeks:

- Seletussõnastik, IV osa: *Glossary 4: Management, monitoring and support staff*;
- Ülevaade võtmekompetentsustest (Eesti ülevaate koostas Tartu Ülikooli Õppekava Arenduskeskus): *Key competencies: a developing concept in general compulsory education*;
- Ülevaade kooliaasta korraldusest 2002/2003 õa: *Organization of school time in Europe (2002/2003 school year)*;
- Ülevaade kõrghariduse korraldusest peale Bologna deklaratsiooni allkirjutamist (Eesti ülevaate koostas Haridusministeerium): *Organization of higher education structures in Europe (after signature of the Bologna Declaration)*;
- Ülevaade kohustuslikku haridust andvate koolide hindamisest (Eesti ülevaate koostas Haridusministeerium): *Approaches to the evaluation of schools which provide compulsory education*.

Osalemine haridusindikaatoritega seotud töös

Koostasime ja edastasime Eestit puudutava teabe väljaandele *Key Data 2002*, mis on ilmunud ja huvilistele kättesaadav nii trükisena kui ka Interneti kaudu.

Andmebaaside täiendamine ja täpsustamine

2002. a uuendati Eesti haridussüsteemi üksikasjalik ülevaade (*National Dossier*), sh põhjalikult Euroopa dimensiooni puudutav 11. peatükk. Lähiajal seisab ees haridussüsteemi lühiülevaate (*Summary Fiches on Education Systems*) ja nn struktuuridokumendi (*Study on the Structures of the Education and Initial Training Systems in the European Union*) uuendamine, et saavutada kooskõla pika haridusülevaatega.

Eesti ENIC/NARIC Keskus

Socrates Eesti büroo struktuuriüksuse Eesti ENIC/NARIC Keskuse peamised ülesanded on:

- välisriigi kõrgharidust tõendavate ja kõrgharidusele juurdepääsu võimaldavate kvalifikatsioonide hindamine, vastavuse määramine Eesti kvalifikatsioonidele ja tunnustamiseks ettepanekute tegemine;
- Eesti kõrgharidussüsteemi, kõrgkoolide ja kvalifikatsioonide kohta käiva informatsiooni andmine;
- välisriigi kõrgharidussüsteemide, reformide ja kvalifikatsioonide kohta käiva informatsiooni andmine;
- kutsekvalifikatsioonide tunnustamisele kaasaitamine vajaliku informatsiooni andmise kaudu;
- rahvusvaheliste dokumentide täitmise jälgimine ja lihtsustamine, nende rakendamise soodustamine;
- Bologna deklaratsioonis ja selle lisadokumentides esitatud ettepanekute rakendamisele kaasaitamine Eestis;
- transnatsionaalse kõrghariduse pakkumise kaardistamine.

2002. aastal esitati Eesti ENIC/NARIC Keskusele hindamiseks ja Eesti kvalifikatsioonidega vastavuse määramiseks 341 haridusdokumenti 31 välisriigist. Valdava osa moodustasid kõrgharidusdokumendid. Alates augustist, mil jõustus uus ülikooliseadus, millega kehtestati uus kõrgharidusastmete süsteem, toimub vastavuse määramine uue süsteemi kvalifikatsioonidele.

Märkimisväärseim üritus, mille Eesti ENIC/NARIC Keskus 2002. aastal korraldas, oli Keskuse 3. aastakonverents aprillis Tallinnas teemal "Kõrgharidusastmete ühtlustamine - kvalifikatsioonide hindamise ja tunnustamise lihtsustamine isikute vaba liikuvuse soodustamiseks".

Teine oluline saavutus oli käsiraamatu koostamine tööandjatele ja kõrgkoolidele välisriigi kvalifikatsioonide hindamise ja tunnustamise lihtsustamiseks, pealkirjaga "Välisriigi kõrghariduskvalifikatsioonide hindamise ja tunnustamise põhimõtted ning võrdlus Eesti kvalifikatsioonidega". Lisaks tunnustamise ja hindamise põhimõtetele sisaldab see ka informatsiooni välisriigi haridussüsteemide ja kvalifikatsioonide, samuti Eesti uue astmetesüsteemi kohta. Tiraaž 350 eksemplari jagati kõrgkoolidele, tööandjatele ja teistele institutsioonidele.

Koostöös Rootsi ENIC/NARIC Keskusega töötasime välja ja koordineerime projekti Põhjamaade ja Balti riikide ühise kõrgharidusele juurdepääsu käsiraamatu koostamiseks. Tööga alustasime detsembris. Esimene projekti ja riiklike koordinaatorite töökoosolek toimus 5. detsembril Riias.

2002. a jätkus töö Hansapanga toote "magistrilaen" komisjoni töös. Toote eesmärgiks on pakkuda pikaajalist laenu neile, kes õpivad või asuvad õppima Eestile prioriteetsel erialadel välisriigi kõrgkoolides astmel, mis vastab Eesti kõrgharidussüsteemi magistriõppele.

Samuti osales keskus aktiivselt ülikooliseadusesse ja sellega seonduvatesse seadustesse ning teistesse õigusaktidesse parandusettepanekute tegemisel, sh osaleti lisadokumendi *Diploma Supplement* ning kõrgharidusstandardi väljatöötamise töörühmades.

Aprillis töötasime välja Eesti varasemate kvalifikatsioonide tabeli. Lõplik dokument valmis pealkirja all "Eestis varem kehtinud süsteemide vastavus uue süsteemi kvalifikatsioonidele".

2002. aastal sai Socrates Eesti büroo koduleheküljele üles pandud nimekiri erakõrgkoolide akrediteeritud õppekavadest, mis annab informatsiooni erakõrgkoolide diplomite tunnustamiseks Eestis ja välisriikides. Nimekirja täiendatakse pidevalt vastavalt akrediteerimisotsustele.

Keskus korraldas 2002. aastal koolitused Concordia Rahvusvahelise Ülikooli Eestis (CIUE) töötajatele, Lõuna-Eesti kõrgkoolidele ning Põhja-Eesti kõrgkoolidele.

Keeleõppeprojekti Euroopa tunnuskiri

*Keeleõppeprojekti
tunnuskirja saanud
Pühajärve Põhikooli
direktriss Miia Pallase*

*Tunnuskirja saanud
Kääpa Põhikooli
direktor Enn Viitkin*

2001. aasta sügisel lisandus Socrates Eesti büroole täiesti uus funktsioon, mis ei ole otseselt seotud programmiga Socrates. Selleks uueks funktsiooniks on programmi "Keeleõppeprojekti Euroopa tunnuskiri (*European Label*)" koordineerimine Eestis.

Nimetatud initsiatiiv on alguse saanud Euroopa Komisjoni Valge Raamatu "Õppiv ühiskond" eesmärkidest.

Tunnuskirja programm on kutsutud ellu täiendamaks olemasolevaid keeleõppega seotud tegevusi programmide Socrates ja Leonardo da Vinci raames. Tunnuskirja programmi eesmärgiks on tõsta huvi keeleõppe vastu uuenduslike keeleõppeprojektide kaudu. Keeleõppeprojekti Euroopa tunnuskiri võidakse anda igale huvitavale ja levitamist väärivale tulemuslikult lõpetatud keeleõppeprojektile sõltumata projekti elluviiva organisatsiooni tüübist või projekti sihtgrupi vanusest. Tunnuskirja allkirjastavad Euroopa Komisjoni hariduse valdkonna volinik ja Eesti haridusminister.

Programmi koordineerib Euroopa Komisjon, kuid menetlemine on detsentraliseeritud ja toimub liikmesriikides kohapeal. Euroopa Komisjon toetab programmi elluviimist osaliselt. Auhinnafond on iga riigi enda korraldada.

Keeleõppeprojektile tunnuskirja saamiseks esitati Eesti esimeses taotlusvoorus 8 taotlust. Keeleõppeprojekti tunnuskirja said järgmised projektid ja koolid:

- "Kodupaiga võlus" - Pühajärve Põhikool;
- "*Sprachdiplom II*" - Tartu Raatuse Gümnaasium;
- "Minu kodu on Eesti" - Kääpa Põhikool;
- "Miksikese Pesa. Virtuaalkeeleõpe" - OÜ Miksike;
- norra keele õpetamine - Tõstamaa Gümnaasium.

Rahalise preemia 10 000 krooni võitsid Pühajärve Põhikool ja Tartu Raatuse Gümnaasium. Taotluste seas oli väga huvitavaid projekte, mis kindlasti võiksid tunnuskirjale edukalt kandideerida peale projekti lõppemist, kui tulemused olemas ja hea kogemus teistelegi jagada.

Euroopa Noored

EESTI BÜROO

Euroopa Noored Eesti büroo on loodud Euroopa Liidu haridusprogrammi Euroopa Noored (YOUTH) tegevuse koordineerimiseks Eestis, mistõttu seondub büroo igapäevatöö eelkõige programmi arengustrateegiate kavandamise ja elluviimisega: programmi puudutava teabe levitamise, projektinõustamisega, laekuvate projektide menetlemise ja monitooringuga. Kuna programmi peamiseks sihtgrupiks on 15-25-aastased noored, kellele eelnevaid omaalgatuslikke projektikogemusi enamasti napilt, on Euroopa Noored Eesti büroo igapäevatöö läbivaks jooneks tihe koostöö noorte ja noorsootöötajatega projektide kvaliteedi arendamisel ja tagamisel.

Lisaks eelpool nimetatule püüab büroo jõudumööda panustada noorsootöö alasse arendustegevusse Eestis laiemalt. 2002. a oli olulisemaks tähiseks Haridusministeeriumi ning Eesti Noorsootöökeskuse korraldusel toimunud Eesti II Noorsootöö Foorum "Tegude aeg" ning selle eelkonverents "Koolitus noorsootöö kvaliteedi tagajana", mis määratlesid tegevussuundi mitmetes Euroopa Noored Eesti büroo tegevusega otseselt seotud valdkondades - noorte osalus, noorsootöö alane koolitus, rahvusvaheline noorsootöö. Nimetatud valdkondadega seoses väärrib märkimist ka büroo pikaajaline koostöö Tallinna Pedagoogilise Seminariga rahvusvahelise noorsootöö alase koolituskava arendamisel. Euroopa Noored Eesti büroo määratleb oma rolli eelkõige noorte ja noorsootöötajate osalusvõimaluste avardamises ning seeläbi Eesti noorsootöö üldise arengu toetamises.

Lisaks tegutseb büroo aktiivselt programmi Euroopa Noored arendustegevuses Euroopa tasandil, olles esindatud Euroopa Komisjoni ja Euroopa Nõukogu noorsootöölase koolituse partnerlusprogrammi juhtkomitees, arendades ja viies ellu rahvusvahelise tasandi koolitusi, osaledes programmi töögruppides jms.

Eelnevate aastate kogemustele tuginevalt hõlmavad büroo poolt 2002. aastaks seatud prioriteedid nii programmi üldist arengut ja efektiivsust toetavaid strateegiaid kui ka (teema- ja/või sihtgrupipõhiseid) rõhuasetusi kõikides alaprogrammides.

Üks olulisematest üldistest uuendustest 2002. aastal seondus Euroopa Komisjoni algatusega eraldada täiendavad rahalised ressursid Euroopa Liidu laienemisprotsessi toetamiseks läbi naaberriikide noorsootöölase koostöö - piiriülese koostöö programmiga. Ehkki nimetatud programmi peamine eesmärk on tõhustada koostööd Eesti ja Soome (sh eelkõige Uusimaa ja Lõuna-Soome) noorte ja noorsootöötajate vahel, võimaldas see samas Eesti ja Lõuna-Soome koostööd veel kokku 11 programmiriigiga tingimusel, et projektid lähtuvad programmi Euroopa Noored põhimõtetest ja kriteeriumitest.

Ka teised programmi Euroopa Noored üldised prioriteedid tulenesid ühelt poolt otseselt Euroopa Komisjoni poolt määratletud rõhuasetustest: nii oli 2002. a esikohale seatud erivajadustega noorte kaasatus kõikidesse alaprogrammidesse ja algatusprojektide alane arendustegevus (kuna selle alaprogrammi kasutamine on senini olnud väike). Teisalt pöörasime tähelepanu neile aspektidele, mis olid olulised pigem Eesti jaoks: vajadus koolitustegevuse tõhustamiseks eesmärgiga toetada projektide kvaliteeti ning sellest tulenevalt ka täiendavate koolitajate leidmine.

Alaprogrammi seatud eesmärgid varieerusid uute taotlejateni jõudmist võimaldavate infokampaaniate korraldamisest (näit. toetavate tegevuste raames läbi viidavad algatusprojektid), projektide kvaliteeti toetava koolitustegevuse tõhustamiseni (näit. rahvusvahelised noorsoovahetused, Euroopa vabatahtlik teenistus, algatusprojektid) ja teatud tüüpi projektide prioriteetsele positsioonile seadmiseni (näit. mitmepoolsed rahvusvahelised noorsoovahetused, lühiajalised vabatahtliku teenistuse projektid). Samaaegselt olid tegevuse aluseks ka 2001. aastal programmi nõukogu poolt kinnitatud dokumendid "Programmi Euroopa Noored rahvuslikud prioriteedid aastateks 2001-2006" ja "Erivajadustega noored".

Alaprogramm 1

Rahvusvahelised noorsoovahetused

	Esitatud projekte	61
Toetatud projekte detsentraliseeritud alaprogrammi eelarvest		21
Toetatud projekte piiriülese koostöö programmi eelarvest		3

Võrreldes 2001. aastaga on esitatud rahvusvaheliste noorsoovahetuste taotluste arv oluliselt tõusnud (2001. a - 40 taotlust). Seega osutus õigeks meie hinnang pöörata alaprogrammi laialdase teabeleviku asemel põhitähelepanu pigem ettevalmistamisel olevate, aga ka juba esitatud ja toetust leidnud projektide kvaliteedi toetamisele.

Samuti tõusis mitmepoolsete (st kolme või enam riiki kaasavate) noorsoovahetuste osakaal, kuna just mitmepoolsed noorsoovahetused on kultuuridevahelise õppimise potentsiaalset tulenevalt Euroopa Komisjoni poolt prioriteetsed (2002. aastal koguni 55% toetatud projektidest). Sellest tulenevalt on langenud toetatud projektide koguarv, kuivõrd mitmepoolsed noorsoovahetused on suureks koormaks alaprogrammi eelarvele.

Huvitava trendina väärib esiletoomist vene keelt kõnelevate noorte osalus, mis aasta-aastalt küll hoogustumas, ent siiski veel arenguruumiga: 2002. a moodustasid vene noorte poolt esitatud projektid ligi viiendiku kõikidest toetust saanud projektidest. Huvitava tendentsina tuleb esile, et juba kolmandat aastat järjest on Ida-Virumaalt esitatud taotlused oma hulgal Tallinna järel teisel kohal. Kahtlemata on see seotud meie infotegevusega - välja on töötatud põhjalikud venekeelsed infomaterjalid, venekeelsena toimib ka Euroopa Noored Eesti büroo kodulehekülg, samuti on kõigil soovijatel võimalik saada venekeelset infot ja konsultatsiooni erinevate alaprogrammide poolt pakutavate võimaluste kohta.

Kultuuride kohtumine Kohtla-Järvel: noorsoovahetus "5+1": Youth Role in Regional Development

Alaprogramm 2

Euroopa vabatahtliku teenistuse projektid

	Esitatud projekte	51
Toetatud projektedetsentraliseeritud alaprogrammi eelarvest		39
Toetatud projekte piiriülese koostöö programmi eelarvest		2

Toetatud projektidest olid 17 seotud EL noortega, kes tulid oma vabatahtlikku teenistust tegema Eestis tegutsevatesse mittetulundusühingutesse ning 24 Eesti noortega, kes asusid vabatahtlikku teenistusse mõnes EL liikmesriigis. Kuivõrd meie eesmärgiks on olnud vastuvõtivate ja saatvate projektide tasakaalustatud toetamine, on hea meel tõdeda, et 2002. a kasvas vastuvõtivate projektide arv. Olulise uuendusena vastuvõtivate projektide tegevustes saab välja tuua Eestis korraldatava Euroopa Liidu referendumit toetava ettevalmistava kampaania ning Pimedate Ööde Filmifestivali korraldamisega seonduvad tegevused.

Kuna prioriteediks oli edendada ka lühiajalisi projekte ja seeläbi erivajadustega noorte kaasatust, on hea meel tõdeda, et lühiajalisi projekte oli toetatute hulgas 5. Ehkki arviliselt on seda tüüpi projektide osakaalus kahtlemata arenguruumi, tuleb sihtgrupi eripärast lähtuvalt 2002. a tulemusi igati edukaks hinnata.

Euroopa Noored Eesti büroo on pidanud oluliseks toetada koostööd nende riikidega, kellega Eestil siiani ei ole olnud koostöökogemusi vabatahtlikus teenistuses - 2002. aastaks on Eesti vastuvõtavad ning saatvad organisatsioonid teinud koostööd kõikide EL liikmesriikidega.

Ettevalmistused katsumusteks Euroopa vabatahtlikus teenistuses

Alaprogramm 3

Noorsooalgatused

Esitatud projekte | 61

Toetatud projekte | 21

Toetatud projekte piiriülese koostöö programmi eelarvest | **Programm ei laiene noorsooalgatustele**

Alustuseks tuleb esile tõsta, et 2002. aastal prioriteetseks seatud alaprogrammi 3 alane arendustegevus on end igati õigustanud: alaprogrammi põhiosas - noorsooalgatustes - kasvas büroo poolt ellu viidud infokampaaniate tulemusena oluliselt esitatud taotluste hulk. Sihtgrupi osas võib positiivse tendentsina esile tõsta asjaolu, et aasta jooksul toetust leidnud 10-st projektist 9 viiakse ellu esmataotlejate poolt.

Hea meel on tõdeda, et toetatud projektid on uuenduslikud ja aktuaalsed käsitledes näiteks puuetega noorte toimetulekut tööturul, noorte sotsiaalset toimetulekut ning kultuuri. Senisest enam võib projektides täheldada ka kohalike omavalitsuste toetust ressursside eraldamise ja/või tegevuseks tingimuste võimaldamise näol.

Nagu varemgi nimetatud, oli alaprogrammi 3 alane arendustegevus (vastava strateegia väljatöötamine ning elluviimine) üks Euroopa Noored Eesti büroo prioriteetidest 2002. aastal. Selle tulemusena algatas büroo 2002. aastal toimuvate projektide tuumikgruppidele mõeldud vaheanalüüsi kohtumised. Seda tüüpi kohtumiste traditsiooniks muutmine on pikas perspektiivis kindlasti tõhusaks meetmeks projektide kvaliteedi tõstmisel.

*Töögruppides on hea võimalus
muljeid jagada ja teiste
õppimiskogemusest osa saada*

Tulevikukapitaliprojektid

Esitatud projekte	4
Toetatud projekte	3
Toetatud projekte piiriülese koostöö programmi eelarvest	Programm ei laiene tulevikukapitaliprojektidele

2002. a tõi Euroopa Noored Eesti büroole kaasa tavalisest enam tulevikukapitaliprojekte. 4-st esitatud projektist 3 olid Eesti noorte ning üks Hispaania päritolu noore projekt. Paraku polnud eelarveliste ressursside vähesuse tõttu võimalik toetada kõiki esitatud projekte, kuigi need vastasid eranditult tulevikukapitali projektidele esitatud kvaliteedi ja vormi nõuetele.

Alaprogramm 4 **Programmidevaheline koostöö**

Selle Euroopa Komisjoni poolt tsentraliseeritult menetletava noorsootöö, hariduse ja kutsehariduse alaste koostööprogrammide ühistegevust soodustava alaprogrammi raames ei ole Eestist seni ühtegi projektitaotlust esitatud, seetõttu ei ole siinkohal välja tuua ka 2002. aasta tulemusi.

Alaprogramm 5

Toetavate tegevuste projektid noortega töötavatele inimestele

Esitatud projekte	8
Toetatud projekte	4
Toetatud projekte piiriülese koostöö programmi eelarvest	3

Alaprogrammi 5 peamine eesmärk on pakkuda organisatsioonidele, asutustele, noortega töötavatele inimestele ja ka noortegruppidele võimalusi tulevikus alaprogrammide 1, 2 ja 3 raames elluviidavate projektide paremaks ettevalmistamiseks. Seda eesmärki aitavad saavutada alaprogrammis sisalduvad projektitüübid, näiteks ettevalmistavad visiidid, partnerluskohtumised, koolitused, seminarid, praktikaperiood jpm.

2002. aastal tõhustasime oluliselt alaprogrammi 5 rakendumist, kuivõrd eelnevatel aastatel on taotlusi olnud liiga vähe ja selle alaprogrammi eelarvet kasutati peamiselt täiendavate rahvusvaheliste noorsoovahetuste ning Euroopa vabatahtliku teenistuse projektide rahastamiseks. Kasutatud meetmed - eelkõige siis tähelepanu tõhusamale infotööle - on selgelt vilja kandnud, kuna taotluste hulk on märkimisväärselt suurenenud. Samuti tuleb tõdeda, et positiivne muutus on leidnud aset projektide tüübis. Nimelt tõi 2002. aasta kaasa nii esimese rahvusvahelise koolitusprojekti (Tartu vabatahtlike keskus) kui rahvusvahelise seminari projekti (Tallinna Linnavalitsus). Mõlemad projektid toimuvad Eestis. Seni teostati alaprogrammi 5 projektidena peamiselt ettevalmistavaid kohtumisi ja tööpraktika projekte.

Info- ja koolitustegevus

2002. aasta - Euroopa Noored Eesti büroo viies tegevusaasta - tõi rohkelt tagasisidet selle kohta, et teadmine nii büroo kui programmi olemasolust on noorte ja noorsootöötajate seas suhteliselt laialt levinud. Ühelt poolt on see kindlasti kinnitus büroo senise infotegevuse edukusele, teisalt tõuseb iga aastaga infolevikus üha olulisemale kohale ka seniste programmikasutajate poolt edastatav kogemus.

2002. a osalesime kõigil suurematel üle-eestistel noortele suunatud infoüritustel (Teeviit, Stardipalavik jne). Samuti osalesid büroo töötajad 25 või enama sihtgruppi kuuluva osavõtjaga infoüritusel üle Eesti. Kui mõnikord polnud osalemine võimalik, saatsime alati programmi tutvustavad infomaterjalid ja/või video kõikidele soovijatele.

Kuivõrd programm Euroopa Noored taotleb pikemas perspektiivis noorsootöö valdkonna arengut läbi rahvusvahelise koostöö, pöörame programmi raames olulist tähelepanu ka noortele ja noorsootöötajatele suunatud koolitusele. Selle eesmärgi saavutamiseks korraldame projektirühmade ja projektijuhtide koolitusi erinevate alaprogrammide raames - 2002. aasta jooksul osales Euroopa Noored Eesti büroo vahendusel nii Eesti kui rahvusvahelisel tasandil toimunud koolitustel ligi 130 noort ja noorsootöötajat, oluliselt on täienenud büroo poolt läbiviidavate korraliste koolituste nimistu. Uuendustena tehti 2002. a algust kultuurilis-praktiliste ettevalmistuspäevadega rahvusvaheliste noorsoovahetuste taotlejatele, aga ka noorsooalgatuste vaheanalüüsikohtumistega.

2002. aasta märkimisväärne sellegi poolest, et esmakordselt viis büroo läbi laiaulatusliku uuringu nende noorsootöötajate seas, kes on osalenud alaprogrammi 5 projektides ajavahemikul 1998-2002 (rahvusvahelised õppeviisid, partnerlusseminarid, koolitused jm). Küsitluse kaudu saadud tagasiside tulemusena võib öelda, et Euroopa Noored Eesti büroo vahendusel ning korraldusel aset leidvates toetavates tegevustes osalemist peetakse tõhusaks meetmeks nii osalejate isiklikku kui professionaalset arengut silmas pidades. Väga paljud küsitlusele vastanutest töid välja järgmist: koolitusprojektides osalemine on hea võimalus rahvusvaheliseks kogemuste vahetuseks, noorsootöö alaseks enesetäiendamiseks, uute kontaktide loomiseks, uute meetodite omandamiseks, kultuuridevaheliseks õppimiseks, keelepraktikaks, rahvusvahelise projektijuhtimise alaste teadmiste omandamiseks, teistes riikides noorsootöö korralduse kohta teadmiste omandamiseks, programmi Euroopa Noored kohta teabe täiendamiseks, uute ideede omandamiseks ja motivatsiooniks nende elluviimisel. Eeltoodu taustal on hea meel tõdeda, et programm Euroopa Noored võimaldab Eesti noorsootöö vallas tegutsevatele spetsialistidele ja noortele väärtuslikke kogemusi.

kõrghariduse akrediteerimise keskus

EKAK

Eesti Kõrghariduse Akrediteerimise Keskus tegeleb teaduse evalveerimise ja kõrghariduse akrediteerimise korraldamisega ning kõrghariduse hindamise nõukogu töö korraldamisega.

Akrediteerimise käigus antakse hinnang ja võetakse vastu otsus ülikooli ja selle õppekavade vastavuse kohta seaduse ja standarditega kehtestatud nõuetele. Riiklikult tunnustatakse akrediteeritud õppekava alusel omandatud kõrgharidust tõendavaid lõpudokumente. Akrediteerimisotsused põhinevad ekspertide aruandes toodud soovitustele (ekspertid lähtuvad haridusministri poolt kinnitatud akrediteerimisstandarditest õppekavadele või kõrgkoolile ja oma sisetundest). Akrediteerimise soovitus antakse juhul, kui enamus standardeid on täidetud ja eksisteerib rahuldav Euroopa tase. Tingimuslik akrediteerimine antakse siis, kui esineb olulisi puudujääke, kuid eksperdid arvavad, et õppeasutus on võimeline neid paari aasta jooksul ületama.

Akrediteerimine 2002. aastal

2002. aastast viidi õppekavade akrediteerimine läbi 13 erinevas valdkonnas. Kokku akrediteeriti 91 õppekava. Neist 63 said täisakrediteeringu, 23 tingimisi akrediteeritud ja 5 mitteakrediteeritud. Õppekavade hindamiseks kaasati 47 eksperti välisriikidest. Riikidest olid esindatud Soome, Rootsi, Läti, Suurbritannia, Taani, Saksamaa, Ungari, Belgia, Prantsusmaa, USA, Holland, Itaalia, Austria.

Akrediteeritud valdkondadeks olid maastiku- ja keskkonnakaitse, keemia- ja materjaliteadus, rakendusgeoloogia ja geodeesia, kultuurilugu, filosoofia, tõlkimine, infotehnoloogia, mäendus, energeetika ja elektrotehnika, mehaanika ja aparaadiehitus, põllumajandustehnika, noorsootöö, sotsiaaltöö.

2002. aastal sai läbitud akrediteerimiste esimene ring. Õppekavade registris on õppekavu küll märksa rohkem, kuid osa õppekavu on sellised, kus enam vastuvõttu ei toimu ning akrediteerimine ei oma mõtet; osa aga sellised, mis on avatud hiljuti ning ei saa veel vastavalt seadusele akrediteerimisel osaleda. Akrediteerimiste teine ring on juba alanud, kuna üsna mitmed esialgu tingimisi akrediteeritud õppekavad on nüüdseks läbinud kordusakrediteerimise. Tingimisi akrediteeritud õppekavade kordusakrediteerimine jätkub ka järgmistel aastatel. Lisaks toob akrediteerimisalast tööd juurde käivitatud õppekavade reform kõrghariduses. 2002. a kanti seoses üleminekuga uutele 3+2 õppekavadele üle akrediteerimisotsused 310-le uuele õppekavale.

Kokku oli 2002. aasta lõpuks hinnatud pisut vähem kui 500 õppekava 32-s ülikoolis ja rakenduskõrgkoolis. Väliseksperdid on andnud meie õppekavadele ja õpetamisele üldiselt hea hinnangu. Kõigest 15 õppekava kohta on kõrghariduse hindamise nõukogu vastu võtnud otsuse mitte akrediteerida ning ligikaudu 100 kohta tingimisi akrediteerida. Ülejäänud õppekavad on saanud seitsmeaastase täisakrediteeringu.

Mida on meile andnud akrediteerimine?

Eelkõige seda, et:

- Eesti kõrgkooli teatakse ja tunnustatakse paljudes riikides - Eestis on olnud eksperte vähemalt kahekümnest erinevast riigist;
- kõrgkoolide, nende õppekavade ja õppetöö hindamine on toimunud erapooletult. Kuna Eesti on niivõrd väike riik, oleksid eksperdid-hindajad paratamatult kas otseselt seotud hinnatava õppeasutusega või konkurendid. Välisekspertide kasutamine on aidanud sellest probleemist üle saada;
- välisekspertide kasutamine on võimaldanud kokku tuua nii eri Euroopa riikide kui ka USA *know-how* Eesti kõrghariduse parendamiseks;
- tänu akrediteerimisele on õppeasutustes välja kujunemas ning arenemas sisemine kvaliteedikindlustuse süsteem;
- välisekspertide kaasatus akrediteerimises on aidanud kaasa sidemete loomisele Eesti ning teiste riikide kõrgkoolide ja teadusasutuste vahel;
- akrediteerimine on soodustanud rahvusvahelist koostööd kõrghariduse kvaliteedi kindlustamise valdkonnas, mis on ka Bologna deklaratsioonis üks sõnastatud eesmärgi. Oma ainult rahvusvahelisi eksperte kasutava akrediteerimissüsteemiga on Eestit tihti ka teistele eeskujuks seatud;
- akrediteerimine on olnud abiks abiturientidele edasiõppimise valikute tegemisel, kuna akrediteerimistulemused ja otsused on läbi interneti kõigile kättesaadavad;
- akrediteerimine on olnud ka teatud mõttes riikliku järelvalve osa, mida teostab Haridusministeerium.

Teaduse evalveerimine 2002. aastal

Teadusteemade hindamisega alustati 2000. aasta kevadel. Praeguseks on hinnatud loodusteadused, tehnikateadused, põllumajandusteadused ning sotsiaalteadused. Hindamine on pooleli humanitaarteaduste ja arstiteaduste valdkonnas, millega loodetakse lõpule jõuda 2003. aasta lõpuks.

2002. aastal hinnati keemia- ja materjaliteadust, bio- ja toiduainete tehnoloogiat, keemia- ja keskkonnatehnikat, mehhaanikat ja aparaadiehitust, energeetikat ja elektrotehnikat, mäendust, põllumajandustehnikat, geodeesiat ja ehitustehnikat, sotsioloogiat, sotsiaalanthropoloogiat, etnoloogiat ja kultuurilugu, politoloogiat ning kirjandusteadust ja folkloristikat.

Olles Eesti teadus- ja arendustegevuse ning innovatsioonisüsteemi osa ning üks vastutaja selles, et Eestis oleks rakendatud teadustegevust puudutav *acquis*, oli EL Innovatsioonikeskuse tegevuse põhisisu pühendatud erinevate uute Euroopa teadusruumi toetavate meetmete ellurakendamisele.

Neist tähtsamaks olid eeltööd Euroopa Liidu 6. raamprogrammi (6RP) rakendamiseks Eestis: töötada välja raamprogrammis osaleda soovivatele teadlastele ja ettevõtjatele informatsiooni leviku, konsultatsioonitegevuse ja vajaliku koolituse süsteem, mis vastab Euroopa Komisjoni nõuetele ning on kooskõlas teiste analoogsete tugistruktuuride tegevusega.

Kuigi Euroopa teadusruumi loomise üheks põhiliseks instrumendiks on Euroopa Liidu raamprogrammid, on samas tegemist väga laia meetmete komplektiga, mis hõlmab Euroopa tippkompetentsi kaardistamist ja võrgustamist, teaduse infrastruktuuri väljaarendamist, teaduse ja ühiskonna suhteid, mobiilsuse ja koolituse probleeme jne.

Just teadlaste mobiilsuses nähakse teadustöö arengu tuumikelementi, mis hõlmab kõigis vanusekategoriates ning kõigis teadusliku karjääri etappides olevate teadlaste karjääriteed. Toetamiseks teadlasi on kõigis Euroopa Liidu liikmes- ja kandidaatriikides loomisel teadlaste mobiilsuskeskused. Eesti keskused luuakse Sihtasutuse Archimedes ja Eesti Teaduste Akadeemia juurde. 2002. aastal tegime ära suure töö taustainformatsiooni kogumisel.

Säravaks avaakordiks oli teadlaste mobiilsusele pühendatud konverents *Flexible Europe - Mobility as a tool for enhancing research capacity*, mis tõi kokku juhtivaid teadlasi üle Euroopa 28-st riigist. Konverentsi läbiviimiseks saime rahalist toetust nii Euroopa Komisjonilt kui ka Eesti Vabariigi valitsuselt. Konverentsil toimunu kajastamiseks loodi veebilehekülg (<http://www.archimedes.ee/mobility/>), mida aasta lõpuni pidevalt täiendati. Lõpptulemiks on CD, millelt võib leida konverentsi-ettekanded nii tekstide, audio- kui ka videosalvestustena.

EL Innovatsioonikeskuse poolt korraldatud rahvusvahelistest konverentsidest tuleks lisaks eelpool nimetatud üleeuroopalisele teadlaste mobiilsuse konverentsile esile tõsta veel kahte: 10.-12. oktoobril toimus Tartus 7th *Baltic Innovation Conference & Tartu Regional Innovation Strategy Launching Conference*, mille raames viidi läbi konverents *Baltic Dynamics'02* ning 7. novembril toimus Tartus IV taastuvenergeetika konverents.

Rääkides 2002. aastast arvudes, võib öelda, et aasta jooksul kirjutasid EL Innovatsioonikeskuse töötajad 36 artiklit, esinesid 40 ettekandega nii Eestis kui välismaal, konsulteerisid erinevate organisatsioonide esindajaid 101 korral ning organiseerisid 8 infopäeva. EL Innovatsioonikeskus osales 5 rahvusvahelise konverentsi ja seminari organiseerimisel ning kujundas Eesti stendi 4 rahvusvahelisel messil ja näitusel.

2002. a koosnes EL Innovatsioonikeskus järgmistest üksustest:

- 5RP ja 6RP kontaktpunktid;
- COST;
- Eesti teadus-arendustegevuse infosüsteem ERIS;
- eContent

Keskuse töötajad olid hõivatud järgmistes Euroopa Liidu poolt rahastatud projektides:

ESTIRC, Estonian eVikings, eVikings II, Inbankss, IDEAL-IST, OPET, CAFÉ, VERITE, Flexible Europe, Euroopa Liidu noorte teadlaste konkurs.

Konverents Flexible Europe

Eesti osalemine EL 5. raamprogrammis

Kuna 5RP viimased projektikonkursid toimusid aasta esimesel poolel, siis suures osas oli kontaktpunktide töö sisuks analüüside ja ülevaadete koostamine.

Koostöös Tartu Ülikooli sotsiaalteaduskonnaga valmis 5. raamprogrammi küsitlus, mille käigus intervjueriti 134 5RP osalenut. Uuringu tulemuste põhjal tehtud analüüs publitseeriti (vt ptk "Publikatsioonid").

Eesti on osalenud programmi töös väga aktiivselt. Novembriks 2002 olid Eesti teadlased ja insenerid olnud osalised 809 projektitaotluses. Edukaid projekte oli 216. Selliste näitajatega arvestatuna rahvaarvu või SKT kohta on Eesti kandidaatriikide hulgas üks edukamaid ja edukuse protsent läheneb liikmesriikide keskmisele näitajale.

Eesti osalusega 5RP projektide edukus (projektid, mis on läbinud edukalt hindamisvooru)

Programm	Eesti osalusega projektid			Eesti poolt koordineeritavad projektid	
	Esitatud projektid	Edukad projektid	Edukus (%)	Esitatud projektid	Edukad projektid
QoL	256	54	21,1	21	5
IST	127	27	21,3	9	5
Growth	27	9	33,3	4	1
EESDKeskond	156	57	36,5	6	0
EESD Energia	59	19	32,2	4	1
INCO	18	7	38,9	6	4
SME	51	15	30,0	8	5
IHP	115	28	24,3	19	1
Kokku	809	216	26,8	77	22

QoL - Elukvaliteet ja eluressursside korraldus

IST - Kasutajasõbralik infoühiskond

Growth - Konkurentsivõimeline ja säästev majanduskasv

EESD - Energia, keskkond ja säästev areng

INCO - EL teadus- ja arendustegevuse alane rahvusvaheline koostöö

SME - Väikese ja keskmise suurusega ettevõtete osaluse suurendamine

IHP - Inimpotentsiaali arendamine ja sotsiaalmajanduslik uurimistö

Taotluste arvult on 5RP allprogrammidest olnud Eesti osavõtt kõige suurem QoL ja EESD projektides. Selles peegeldub ilmselt Eesti teadlaste suurem potentsiaal ja rahvusvahelise töö kogemused eelkõige bioteaduste, meditsiiniteaduste ja keskkonnateaduste valdkonnas. Edukuse protsent on olnud temaatilistest programmidest kõige kõrgem EESD puhul. Inimpotentsiaali ja sotsiaalmajanduslike teadmiste baasi tugevdamise programmi ja INCO II edukus võrreldes teematiliste programmidega on tingitud nende programmide spetsiifikast. Stipendiumideks on 5RP eelarves võrreldes teiste valdkondadega suhteliselt rohkem ressursse. INCO programm on suunatud aga valdavalt kandidaatriikide osaluse suurendamisele.

Iga kümnennda projekti koordinaatoriks olid Eesti teadlased ja ettevõtjad. Nende poolt esitatud projektide edukus (28,6%) oli mõnevõrra kõrgem kui Eesti osaluses esitatud projektidel keskmiselt.

Aktiivsemad osalejad 5RP-s olid ülikoolid ja teadusasutused. Võrreldes 4. raamprogrammiga, kus Eesti osales "kolmanda riigina", on Eesti osalejate ring oluliselt laienenud. Ülikoolid ja teadusasutused moodustasid 4. raamprogrammis 87% osalejatest, 5RP kokkuvõtete põhjal on nende osalus langenud 62,5%-le. Eesti partneriteks on taotlustes valdavalt Skandinaavia riigid, edukate projektide koordinaatorite pingerida juhivad aga Suurbritannia ja Saksamaa.

Eesti siseselt on välja kujunenud kaks võrdset uurimiskeskust - Tallinn ja Tartu, kust tuli 94,4% taotlustest. Tartu oli edukam loodusteaduste ja tervishoiu projektide, Tallinn infoühiskonna ja energia alaste projektide läbiviimisel.

Eesti suuremateks saavutusteks võib pidada kahe tippkeskuse projekti heakskiitmist INCO II projektikonkursil, millest üks tuli Eesti Biokeskusele ja teine TÜ Füüsika Instituudile. QoL projektikonkurssidel sai juba taotluste hindamisel ühe parima tulemuse Tartu Ülikooli professori Toivo Maimetsa osalusel esitatud taotlus "Kasvajate suppressorvalgu p53 konformatsioonilistele variantidele suunatud uued strateegiad

vähkkasvajate raviks". Projekti koordinaatoriks on Lübecki Meditsiiniinstituut, partneriteks veel Ateena Ülikool, Karolinska Institutet (Stockholm), Helsingi Ülikool ja Belgia firma "Eugene".

IST programmis on edukalt kulgenud Curonia Research OÜ poolt koordineeritud projekt "Tervisejälgimise programm doc@HOME". See on tervishoiuprogramm, mis suunab osa tervishoiuasutuse tegevusi kodusesse miljöösse ja suurendab inimeste iseseisva toimetuleku võimalusi. Tehniline seade Docobo suunab preventiooni, diagnoosimise, ravi ja hoolduse patsiendi enda kontrolli alla. Projekti on kaasatud üheksa partnerit neljast riigist. Eestist osalevad veel Artec Design Group OÜ, Mindworks Industries OÜ, Oracle Baltics ja Tartu Ülikooli arstiteaduskond. Süsteemi katsetused 50-l kõrgvererõhu patsiendil on andnud positiivse kogemuse. Uuringugrupi raviefektiivsus ulatus 37 protsendini võrreldes tavalise 5-10 protsendise tulemusega. Edasi planeeritakse teha uuringuid ka Rootsis, Inglismaal ja Saksamaal.

Ettevalmistused Eesti osalemiseks 6. raamprogrammis

EL 6. raamprogrammi avakonverents Brüsselis

*Ülle Must, Rein Vaikmäe,
Toivo Rääm konverentsi avamisel*

*Kristin Kvaav, Kalev Kaarna, Meelis Sirendi
Eestit tutvustava stendi ees*

Ettevalmistused 6RP tugistruktuuri loomiseks algasid Eestis 2002. a algul. Euroopa Komisjonile esitati soovitusel dokumendile *Guiding principles for setting up systems of National Contact Points (NCP systems) for the Sixth EU Framework Programme on Research and Technological Development (FP6)*, mille alusel kontaktpunktide töötava süsteemi järgmised neli aastat.

Konsulterides erinevate osapooltega (Majandus- ja Kommunikatsiooniministeerium, Ettevõtluse Arendamise Sihtasutus, suuremad ülikoolid) esitasime Euroopa Komisjonile ka ettepanekud, milliseid raamprogrammi kontaktpunktide tegevusi Komisjon toetada võiks.

Aprillis alustasime 6RP tutvustavate üritustega Eestis. 4. aprillil toimus 6RP avaseminar Tartus (38 osalejat), 5. aprillil Tallinnas (48 osalejat), 8. mail Tallinna Pedagoogikaülikoolis - suunaga sotsiaal- ja humanitaarteadlastele (28 osalejat).

21.-22. mail organiseerisime Tartus Põhjamaade ning Balti riikide raamprogrammide kontaktpunktide ning innovatsioonisiirde keskuste ühisseminari. Saabus 45 osalejat erinevatest Euroopa riikidest. Peeti ettekandeid teadus- ja arendustegevusest Eestis ning Eesti innovatsioonipoliitikast Euroopa kontekstis. Kahes paralleelselt toimunud töögrupis arutati ülikoolide ja ettevõtluse koostööd puudutavaid küsimusi. Kõigile nõupidamisel osalejatele oli eriliselt tähtis arutada läbi oma roll algavas Euroopa Liidu 6. raamprogrammis.

Kõige raskemaks osaks 6RP ettevalmistamisel kujunesid läbirääkimised raamprogrammi riiklike kontaktpunktide koosseisu ning programmikomiteede vaatlejaliikmete ning ekspertide valiku osas.

29. oktoobril allkirjastas haridusminister vastastikuse mõistmise memorandumi liitumiseks EL teadus- ja arendustegevuse 6. raamprogrammiga. 14. novembril kinnitas haridusminister oma käskkirjaga 6RP kontaktpunktide struktuuri ning isikkoosseisu.

Novembris toimus Brüsselis EL 6RP avakonverents. 6RP avakonverentsiga paralleelselt toimus näitus, mille Eesti boksi organiseeris EL Innovatsioonikeskus. koostöös ülikoolide, Eesti Teadusfondi (ETF), Teadusarendusnõukogu (TAN) sekretariaadi ja EASi esindajatega. Konverentsi ajaks andsime välja oma infolehe INNOVAATIKA ingliskeelse erinumbri, samuti 6RP kontaktpunkte tutvustava bukleti ning koostöös EASiga magnetjärjehoidja, kus tutvustasime Eesti teadus- ja arendustegevuse infosüsteemi. Ilmus 5RPs osalenud organisatsioonide intervjuude tulemusena koostatud analüüs ning elektroonilise väljaandena ülevaade Eesti osalemisest 5RPs. Uuendasime Eesti teadus- ja arendustegevust tutvustavat esitlust, millest tegime CD. EL Innovatsioonikeskuse töötajad osalesid ettekannetega ka teiste riikide poolt korraldatud 6RP avaüritustel.

Põhja- ja Baltimaade NCP-de kohtumine

Tarmo Pihl juhtimas sessiooni ülikoolide ja ettevõtluse koostöö teemal

Selleks, et kooskõlastada terminoloogiat ning arutada läbi GRP erinevad aspektid, korraldasime novembri lõpus Eesti GRP kontaktpunktide seminari Vasulas.

9.-10. detsembril toimus Tartus Haridusministeeriumi ja EL Innovatsioonikeskuse koostöös korraldatud EL 6. raamprogrammi Eesti avakonverents. Huvi konverentsi vastu oli suur. Konverentsi tööst võttis osa 267 osalejat kõrgkoolidest, teadusasutustest, ettevõtetest, sihtasutustest, seltsidest, riigi- ja omavalitsusasutustest.

Kahepäevasel konverentsil tutvustati meie teadlastele ja innovatiivsete ettevõtete esindajatele 4-aastase raamprogrammi eesmärgid ja struktuuri, osalemisreegleid ja instrumente. Teadmisi sellest, kuidas, milleks ja kellele raha eraldatakse, jagasid kogenenud spetsialistid Euroopa Komisjonist ja meie lähimatest partnerriikidest kõrvuti raamprogrammi kontaktisikutega Eestis. Tutvustati eduka projekti kriteeriume, vaadeldi väikeriikide positsiooni ja eraldi tehti ülevaade 5. raamprogrammi kogemustest. Konverentsi lõpus toimusid erialased seminarid viies töögrupis.

COST - Euroopa teaduse ja tehnika alane koostöövõrk

COST on teaduse ja tehnika alane koostöövõrk, mis võimaldab riiklikult rahastatava uurimistegevuse koordineerimist Euroopa tasandil. Nimetus COST tuleneb prantsuskeelsest akronüümist, mis tähistab Euroopa teadus- ja tehnikaalase uurimistöö koostööd (*Coopération européenne dans le domaine de la recherche scientifique et technique*). COST-i peamiseks eesmärgiks on tõsta Euroopa teaduse kvaliteeti läbi rahvusvahelise koostöö.

COST-i eesmärgid on:

- riiklike teadusprojektide rakendamine läbi rahvusvahelise koostöö;
- alus- ja rakendusuuringute edendamine;
- ettevõtete ja teaduslike uurimisasutuste vahelise teadus- ja arendustegevuse soodustamine;
- Euroopa teadlaste vaheliste koostöövõrkude arendamine ja laiendamine.

Praegusel hetkel on COST vahelüliks, mis aitab seostada eri riikides tehtavat teadustööd ning moodustada teadlaste omavaheliste kontaktide baasil hästi töötavaid teaduskooslusi.

COST-is osalemise reeglistik on paindlik - selles osalevatel teadlastel peab olema koostööd võimaldav kvalifikatsioon ning nende uurimistöö peab olema rahastatud kohalikest allikatest (Eesti puhul ETF, sihtfinantseerimine, muud kodumaised rahastajad). Eesti on COST-i täieõiguslik liige 1997. aastast.

Iga projekti käivitamisel valmistatakse ette pikem dokument - vastastikuse mõistmise memorandum (MoU), mis koosneb kolmest osast. Esimeses osas on esitatud projekti iseloomustus ning tema administratiivsed aspektid. Teine osa hõlmab tehnilise lisa, kus on detailne teaduslike eesmärkide kirjeldus. Kolmanda osa moodustavad projekti täitmise üldised reeglid ja protseduurid.

2002. a valmistasime ette nelja projektis osalemise taotleja materjalid MoU allkirjastamiseks.

Aasta jooksul toimus Euroopa tasemel neli COST-i kõrgemate ametnike komitee (CSO) koosolekut. Heakskiit anti kokku 24 projektile (sotsiaalteadused -2, arstiteadus -2, metsad ja metsandustooted -4, telekommunikatsioonid ja infotehnoloogiad -6, põllumajandus - 4, toit -1, materjalid -1, meteoroloogia -1, füüsika -1, transport -2). Projektide eelarve kõigus 8 kuni 100 miljoni euro vahel.

Rääkides COST-i tutvustavatest tegevustest Eestis, on oluline esile tuua, et 2002.a veebruaris korraldati koostöös Soome COST koordinaatoriga infopäev Tallinnas. Samuti ilmus COST-i tegevust tutvustav brošüür, mis saadeti kõikidele ülikoolidele ja teadusasutustele, levitati infopäevadel ja 6RP Eesti avakonverentsil. Ajalehes INNOVAATIKA ilmus samuti pidevalt informatsioon COST uute projektide käivitamise kohta; peale iga CSO koosolekut saadeti ülikoolidele informatsioon uutest võimalustest osaleda projektides.

Eesti teadus- ja arendustegevuse infosüsteem ERIS

Eesti teadus- ja arendustegevuse infosüsteem ERIS on avalikkusele kättesaadav alates 2001. aasta septembrist, seda Interneti aadressil <http://www.eris.ee>.

Infosüsteemi loomisel ja arendamisel lähtuti järgmistest eesmärkidest:

- Eesti teadus- ja arendustegevuse kohta käiva informatsiooni koondamine ühtsesse baasi. Informatsiooni kogumine avalikus sektoris tehtavatest teadus- ja uurimistöödest, nende jaotusest valdkonniti ja mahtudest, et hõlbustada Eesti teaduse planeerimist ja evalveerimist;
- Eesti teadus- ja arendustegevust puudutava informatsiooni kättesaadavaks tegemine avalikkusele nii Eestis kui rahvusvaheliselt, võimaldades teadus- ja arendustegevusega tegelevatel institutsioonidel ning teadlastel enda tegevusest laiemalt teavitada.

Infosüsteemi arendamisel on arvestatud andmeformaadiga CERIF (*Common European Research Information Format*, <http://www.cordis.lu/cerif/>). Märkimist väärrib, et ERIS on loodud vaba tarkvara baasil, millest suurem osa on avatud lähtetekstiga.

2002. aastal täienes ERIS 1875 projekti ja projektitaotluse võrra. Infosüsteemi sisestati lisaks sihtfinantseeritavatele ja Eesti Teadusfondi projektidele ning granditaotlustele Eesti osalusega COST programmid ning riikliku programmi "Eesti keel ja rahvuskultuur" ajavahemikus 2000-2002 rahastatud projektid. Andmebaasi lisati teadusasutuste kontaktandmed.

Kuna ERIS täieneb andmetega eelkõige granditaotluste esitamise kaudu, pöörati infosüsteemi arendamisel peaarõhk granditaotluste andmetöötuse automatiseerimisele.

Eesti Teadusfondi grantide ja Haridusministeeriumi sihtfinantseerimise taotlemise vormid teisendati kujule, mis võimaldab nendest täisautomaatiseeritult infot lugeda.

ERIS-e edasiarendusena projekteeriti projektitaotluste vastuvõtusüsteem, mille abil oli võimalik 2002. aasta sügisel esitada Eesti Teadusfondile grantide vahearuandeid ja jätkutaotlusi. Otse ETF-le saadetud taotluste dokumendid teisendati selleks otstarbeks loodud tarkvara abil andmebaasiks, mida ETF kasutas laekunud taotluste ja aruannete edasiseks töötlemiseks.

Eesti teadus- ja arendustegevust puudutava informatsiooni rahvusvaheliselt kättesaadavaks tegemise huvides lisati ERIS-ile ka inglisekeelne kasutajaliides. Kogu projekte kajastavat informatsiooni ei olnud aga inglisekeelsena võimalik esitada, sest sihtfinantseeritavate teadusteemade puhul puudusid ingliskeelsed andmed.

Rahvusvahelisele tuntusele aitas kindlasti kaasa meie esinemine rahvusvahelisel teadusinfosüsteeme käsitleval konverentsil *CRIS2002 - Gaining Insight from Research Information: 6th International Conference on Current Research Information Systems*. Eesti teadusinfosüsteem ERIS lisati ka rahvusvahelisse teadusinfosüsteemide kataloogi *DRIS - Directory of Research Information Systems*.

Programm eContent

Programm eContent avanes Eestile 2002. a septembri lõpus, kui Eesti allkirjastas Euroopa Komisjoni esindajatega programmiga assotsieerumise leppe.

Programm toetab eeskätt avaliku sektori teabele juurdepääsu ja selle teabe hõlpsamat kasutamist, eri keeltes ja eri kultuuride jaoks infosisu loomist ning digitaalse infosisu turu arendamist. Programmi eContent maht on 100 miljonit eurot ning programm kestab 2002. a detsembrist 2004. a maini. Programmi koordinaatoriks Eestis 2002. a lõpu seisuga oli Eesti Informaatikakeskus. Vastavalt Eesti Informaatikakeskuse ja Sihtasutuse Archimedes vahelisele koostöölepingule täidab alates 1. oktoobrist 2002 programmi eContent ametliku kontaktpunkti tööülesandeid EL Innovatsioonikeskus.

Kokkuleppe kohaselt täidab EL Innovatsioonikeskus järgmisi ülesandeid:

- programmi eContent laiem tutvustamine infomaterjalide levitamise, infopäevade korraldamise ning publitseerimise kaudu;
- projektikirjutamise personaalne nõustamine;
- partnerotsingute vahendamine.

Lisaks lepinguga sätestatud kohustustele seisab EL Innovatsioonikeskus selle eest, et teenuste osutamise kvaliteet oleks kõrge, suhtlus potentsiaalsete projektitaotlejatega oleks korrektne, programmi populaarsus Eesti taotlejate seas oleks kõrge ja programm hea mainega.

Vaatamata hiljutisele käivitumisele on programm eContent Eesti organisatsioonide poolt hästi vastu võetud. Üheks põhjuseks on fakt, et erinevalt Euroopa Liidu innovatsiooniprogrammidest, kus kesksel kohal on pikema perspektiiviga teadus- ja

arendustöö, on eContent rohkem suunatud sisulahenduste loomisele, mille juures ei mängi niivõrd suurt rolli tehnoloogiline innovatiivsus kui just ärimudel ja lahenduse uudne kontseptsioon.

Sisulise poole pealt tähendas programmiga eContent ühinemine EL Innovatsioonikeskuse jaoks ühtlasi uue tegevusüksuse loomist, mille juures sai küll ära kasutada varasemat kogemust IST programmiga, kuid seda teatavate reservatsioonidega tulenevalt kahe programmi eripäradest. IST programmi põhifookuses on eeskätt innovatsioonisuutlikud teadus- ja uurimisasutused, samuti avaliku sektori organisatsioonid ning T&A küllased ettevõtted. Programmi eContent sihtgrupiks on aga eeskätt Eesti väikeettevõtted ja avaliku sektori asutused, kes suudaksid koostöös pakkuda lisandväärtusteenuseid üle digitaalse infokanali.

Samas on võimalik ära kasutada ka nimetatud programmide komplementaarsust, tutvustades kahte programmi korruga ja pakkudes organisatsioonidele välja sobivad valikuvõimalused. Vähema innovatiivsusega turulähedasemad lahendused sobivad paremini programmi eContent ning teadusmahukamad turueelsed lahendused IST valdkonda.

Kuivõrd Eesti ettevõtete ja organisatsioonide innovatiivsus on Euroopa keskmisega võrreldes madalam, siis on programm eContent oma olemuselt märkimisväärselt atraktiivsem kui IST programm. Kuna programmi eelarve on ka suurusjärgu võrra väiksem, nõuab eduka taotluse koostamine väga läbimõeldud tegutsemist. 2002. a lõpu seisuga ei osalenud Eesti kahjuks üheski edukas eContent projektis, seda osalt ka seetõttu, et kolmas projektitaotluste konkurss käivitus alles detsembri keskel ning eelnevad projektitaotluse konkursid olid Eesti assotsieerumise ajaks juba sulgunud.

Suur üleeuroopaline huvi programmi eContent vastu on käivitanud arutelu jätkuprogrammi loomise vajaduse üle peale käesoleva programmi lõppu 2004. aastal. EL Innovatsioonikeskus seab oma eesmärgiks jätkupidevuse selles valdkonnas ning olemasolevate kogemuste ülekandmist ka oodatavasse jätkuprogrammi.

Eesti noorte teadlaste teadustööde riiklik konkurs

2002. aastal viis SA Archimedes koostöös Haridusministeeriumi ja Tartu Ülikooli Teaduskeskusega AHHA läbi esimese Eesti noorte teadlaste teadustööde riikliku konkursi. Konkursi eesmärgiks on väärtustada teadusliku uurimistööga tegelemist meie koolides ja avaldada tunnustust väljapaistvaid tulemusi saavutanud noortele.

15. märtsiks, konkursi tähtajaks, laekus 40 tööd kokku 59-lt autorilt 20 koolist. Uurimistöid võisid konkursile esitada 15–19-aastased noored kas üksi või kuni 3-liikmeliste meeskondadena. Tööde valdkond oli vaba - esitada võis töid kõigilt elualadelt. Teemaaliselt olid ülekaalus loodus- ja keskkonnateemalised tööd, aga oli ka infotehnoloogilisi, kultuuriloolisi (näiteks "Varbola maalinn - Eesti võimsam muinaskindlus") ja kirjanduslikke (näiteks "Louis XVI hukkamine läbi Alexandre Dumas' romaanide ja ajalookäsitluse") uurimistöid. Kõige rohkem töid ühe kooli kohta esitasid Kohtla-Järve Ahtme Gümnaasium ja Saaremaa Ühisgümnaasium. Töid hindas 7-liikmeline komisjon - esmalt hinnati kirjalikke uurimusi, seejärel toimus 30. aprillil vestlusvoor, kuhu kutsuti 9 parima töö autorid. Noortel

24. mail toimus 2002. aasta konkursi pidulik lõpetamine, kus haridusminister Mailis Rand jagas parimatele kätte järgmised riiklikud preemiad:

- I preemia, 5000 krooni - Ingrid Liiv, Saaremaa Ühisgümnaasium, töö "Laimjala valla kaevuvete kvaliteedist 1999. aastal" eest (juhendaja Inge Vahter)
- II preemia, 3000 krooni - Krista Takkis, Saaremaa Ühisgümnaasium, töö "Vahtra pigilaiksuse (*Rhytisma acerinum*) sobilikkusest õhusaaste bioindikatsioonil Kuressaares" eest (juhendaja Inge Vahter)
- III preemia, 1500 krooni - Indrek Sell, Tartu Descartes'i Lütseum, töö "Muna mustri ja kaalu varieeruvus kalakajakal (*Larus canus*)" eest (juhendaja Kalev Rattiste)
- III preemia, 1500 krooni - Kristel Turja, Saaremaa Ühisgümnaasium, töö "Maismaateod Liiva-Putla männikutes Saaremaal" eest. (juhendaja Inge Vahter)

Lisaks sai silmapaistva töö eest noorte juhendamisel preemia Saaremaa Ühisgümnaasiumi õpetaja Inge Vahter.

4. juunil toimunud Euroopa Liidu noorte teadlaste konkursi eelvooru saadeti Eestit esindama 3 töö: Ingrid Liivi töö "Laimjala valla kaevuvete kvaliteedist 1999. aastal", Liina Saare töö "Primaarne suktsessioon Tika kruusakarjääris" (juhendaja Inge Vahter) ja Anna Mezentseva töö "Louis XVI hukkamine läbi Alexandre Dumas' romaanide ja ajalookäsitluse" (juhendaja Tanel Leppsoo). Eelvooru läbis edukalt Liina Saar.

15.-20. juulil toimus Bratislavas Euroopa noorte teadusmess ESE2002. Reisiga Bratislavasse premeeris kolme noorteadlast ja ühte õpetajat Euroopa Komisjoni Delegatsioon Eestis. Neist Martin Kapp ja Dan Bogdanov saavutasid oma tööga "Algoritm kahe punkti vahelise optimaalse teekonna leidmiseks etteantud kolmemõõtmelisel maastikul" inseneriteaduste alagrupis 1. koha.

22.-28. septembril Viinis toimunud Euroopa Liidu noorte teadlaste konkursil esindas Eestit Liina Saar ja tema töö hinnati konkursil eripreemia vääriliseks - 2003. aasta suvel sõidab Liina Saar kaheks nädalaks Norras Svalbardis asuvasse polaaralade keskkonna uurimisjaama, kus tal on võimalik töötada koos rahvusvahelise uurijate grupiga.

5. novembril kuulutati haridusministri käskkirjaga välja uus konkurss, mille tähtajaks 15. märts 2003.

Hetki konkursi lõpetamiselt

Noorimad osavõtjad Alekssei Gordin ja Andrei Kulpin auhinna- raamatuid uurimas

Parim juhendaja – Inge Vahter Saaremaa Ühisgümnaasiumist

Esireas konkursi hindamiskomisjon

Publikatsioonid

- *Sociological survey of the participation of Estonian organizations in the 5FP. Tartu: Archimedes Foundation, 2002;*
- *Estonian Participation in the European Union Fifth RTD Framework Programme (FP5). Tartu, 2002. - www.irc.ee/publikatsioonid/;*
- Nõuandeid ettevõtluse tugistruktuuridele. Tartu, 2002;
- EL Innovatsioonikeskuse infoleht INNOVAATIKA - 10 numbrit, tiraaž 800, maht 12 lk;
- INNOVAATIKA erinumbrid:
 - naisteadlased;
 - Euroopa teadusruum;
 - ingliskeelne erinumber Brüsselis toimuva 6RP avakonverentsi puhul;
- infovoldikud 6RP kontaktpunktide, noorteadlaste konkursi, konverentsi Flexible Europe, COST koostöövõrgu tutvustamiseks;
- magnetjärjehoidja Eesti teadus-ja arendustegevuse infosüsteemi ERIS ning *High Tech Estonia* tutvustamiseks (koostöös Ettevõtluse Arendamise Sihtasutuse Tehnoloogiaagentuuriga).
- CD konverentsi Flexible Europe - *Mobility as a tool for enhancing research capacity* ettekannetest tekstide, audio- ja videosalvestustena.

2002.aasta majandusaasta aruanne

Bilanss

	31.12.02	31.12.01
AKTIVA		
Käibevara:		
Raha ja pangakontod (1)	22 772 644	9 487 853
Nõuded ostjate vastu (2)	191 335	204 590
Nõuded ostjate vastu kokku	191 335	204 590
Muud lühiajalised nõuded (3)	1 417 825	1 970 764
Muud lühiajalised nõuded kokku	1 417 825	1 970 764
Intressitulud	19 691	8 970
Viitlaekumised kokku	19 691	8 970
Maksude ettemaksed (4)	56 160	224 349
Muud ettemakstud tulevperioodide kulud (5)	7 486 965	4 574 558
Ettemakstud tulevaste perioodide kulud kokku	7 543 125	4 798 907
Tooraine ja materjal	0	170 805
Ettemaksed hankijatele	17 229	59 349
Varud kokku	17 229	230 154
Käibevara kokku:	31 9761 849	16 701 238
Põhivara (6):		
Masinad ja seadmed	1 586 979	1 427 566
Transpordivahendid	0	196 263
Muu inventar	1 403 668	1 368 986
Akumuleeritud põhivara kulum	-2 595 940	-2 423 746
Põhivara kokku:	394 707	569 069
AKTIVA KOKKU	32 356 556	17 270 307

	31.12.02	31.12.01
PASSIVA		
Lühiajalised kohustused:		
Ostjate ettemaksud (8)	1 400	0
Hankijatele tasumata arved (8)	712 117	1 798 426
Võlad hankijatele kokku	712 117	1 798 426
Maksuvõlad (4)	876 040	928 499
Võlad töövõtjatele	893 072	884 952
Intressivõlad	33 465	112 503
Muud viitvõlad	115 951	620 367
Viitvõlad kokku	1 042 488	1 617 822
Tegevuskulude sihtfinantseerimine (10)	29 329 804	12 356 491
Lühiajalised kohustused kokku:	31 961 849	16 701 238
Pikaajalised kohustused:		
Põhivara sihtfinantseerimine (11)	394 707	569 069
Pikaajalised kohustused kokku:	394 707	569 069
PASSIVA KOKKU	32 356 556	17 270 307

Tulude-kulude aruanne

Kasumiaruande skeem 1

	2002	2001
Äritulud:		
Tegevuskulude sihtfinantseerimine (10)	32 130 891	28 357 700
Põhivara sihtfinantseerimine (11)	370 880	7 002 266
Muud äritulud (10)	1 462 862	1 537 801
Kokku äritulud:	33 964 633	36 897 767
Ärikulud:		
Kaubad, toore, materjal ja teenused	0	37 065
Mitmesugused tegevuskulud (12)	24 006 818	19 423 740
Tööjõukulud:		
Palgakulud	7 138 329	7 833 957
Sotsiaalmaksud	2 355 610	2 585 211
Töötuskindlustusmaks	35 907	3 955
Tööjõukulud kokku	9 529 846	10 423 123
Kulum	370 880	7 002 266
Muud ärikulud	52 924	13 553
Kokku ärikulud:	33 960 468	36 899 747
Ärikasum	4165	-1980
Finantstulud:		
Intressitulu	29 183	26 389
Finantstulud kokku:	29 183	26 389
Finantskulud:		
Kahjum valuutakursi muutustest	33 348	22 318
Intressikulud	0	2 091
Finantskulud kokku:	33 348	24 409
Aruandeaasta puhaskasum	0	0

Rahavoogude aruanne

	2002	2001
Kasum	0	0
Korrigeerimine kulumiga	370 880	7 002 266
Korrigeerimine intressikuludega	0	2 091
Korrigeerimine intressituludega	-29 183	-26 389
Korrigeerimine põhivara müügi kasumiga	-60 000	
Korrigeerimine põhivara mahakandmisega	2 590	0
Korrigeerimine tasuta üleantud põhivaraga	0	12 787 557
Sihtfinantseerimise vahendite üleandmine	0	-12 787 557
Käibevara jääkide muutus	-2 178 024	-3 074 703
Varude muutus	212 925	5 696 146
Lühiajaliste kohustuste jääkide muutus	-1 712 702	1 750 261
Tasutud intresse	0	-280 858
Laekumised sihtfinantseerimisest	49 839 097	35 498 059
Kulutatud sihtfinantseerimise vahendeid	-33 067 632	-42 412 887
Rahavood äritegevusest kokku	13 405 437	4 153 986
Põhivara soetus	-199 108	-256 154
Põhivara müügist laekunud	60 000	34 391
Saadud intressid	18 462	26 389
Rahavood investeerimisest	-120 646	-195 869
Tasutud tagatiseta kohustusi	0	-308 432
Rahavood finantseerimisest	0	-308 432
Rahavoog kokku	13 284 791	3 649 685
Raha ja raha ekvivalendid perioodi alguses	9 487 853	5 838 168
Raha ja raha ekvivalendid perioodi lõpus	22 772 644	9 487 853
Raha ja raha ekvivalentide muutus	13 284 791	3 649 685

Archimedes Foundation in 2002

SUMMARY

Archimedes Foundation is an independent agency established by the Estonian government in 1997 to coordinate and implement different EU programmes and projects in the field of training, education, research, technological development and innovation.

The year 2002 has been remarkable for the development of the Foundation in many ways: the National Contact Point for the Sixth EU Framework Programme on Research and Technological Development (6FP) was established; the first national contest for young scientists was held and the European Language Label programme for innovative language projects was implemented; the government allocated funds to support mobility actions in the framework of the Erasmus programme; the Foundation made first steps to set up national programme for supporting the reforms in Estonian higher education.

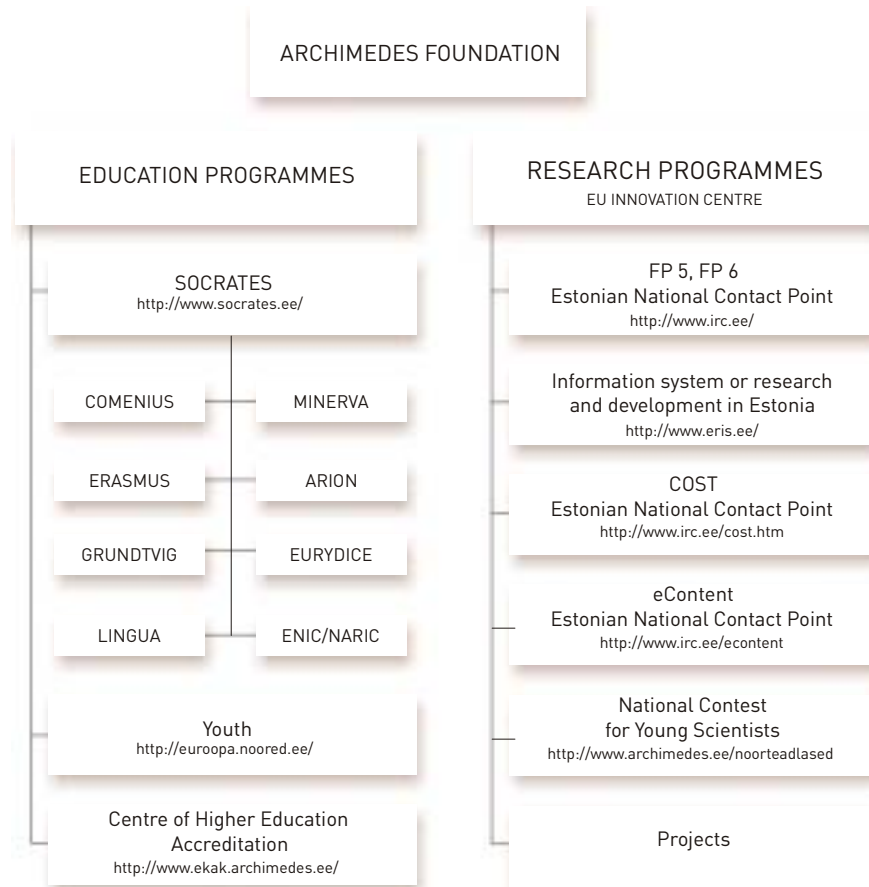
Information days and training seminars are the essential part of our everyday work. In this context the major achievement for the Foundation in 2002 was the organisation of an international mobility conference for scientists Flexible Europe in Estonia which brought together specialists all over Europe.

The Foundation has compiled and published a number of materials in 2002 among which two deserve special attention: the publication of Study in Estonia for incoming students and the manual *The Principles of Evaluation and Recognition of Foreign Higher Education qualifications* and Comparison with Estonian Qualifications by the Estonian ENIC/NARIC Centre.

Structure of Archimedes Foundation

To better orientate in the activities of the Archimedes Foundation throughout the year 2002 let us hereby remind you of the four structural units of the Foundation:

- the Socrates Estonian National Agency
- the Youth Estonian National Agency
- the Estonian Higher Education Accreditation Centre
- the European Union Innovation Centre

Socrates Estonian National Agency

The Socrates Estonian National Agency co-ordinates the SOCRATES programme in Estonia. SOCRATES is the European Community action programme in the field of education.

The initial task of the Agency was to launch the programme in Estonia. Year after year the field of activities of the Agency has expanded and today it is responsible for strengthening the European dimension in education at all levels. The Socrates Estonian National Agency has become a reliable partner to keyplayers.

The most popular action in Estonia in the framework of the SOCRATES programme has been the action for school education - **Comenius**. More than 10% of schools in Estonia are at present partners in a Comenius school partnership project. In 2002 out of 80 grant applications the Agency could approve due to a very limited budget only 44. Out of 26 individual mobility grant applications for educational staff to participate in in-service training courses 19 were approved. 5 schools out of 7 managed to find a language assistant from an EU Member State. 3 out of 6 future foreign language teachers from Estonian higher education institutions were approved to participate in the Comenius Language Assistantship scheme.

In 2002 the government allocated national funds to support student and teacher mobility actions within **Erasmus** programme which is the SOCRATES action of higher education. The national cofunding raised significantly the number of mobility grants. In the academic year 2001/2002 273 students and in 2002/2003 319 students were granted to study abroad. The corresponding numbers for teachers mobility in Erasmus were 77 and 86. The interest of foreign students towards studying in Estonia has grown fast showing that Estonia is well known around Europe.

In 2002 Estonian adult education institutions applied for 13 **Grundtvig** learning partnership projects of which 7 were approved. Out of 4 individual in-service training grant applications 3 were supported. The Agency received 12 centralised Grundtvig project applications of which 7 with participation of 8 Estonian institutions were supported by the European Commission. The latter approved 2 centralised Grundtvig network projects 2 where 2 Estonian institutions participate as partners.

The year 2002 was not successful for centralised language teaching and learning action **Lingua**. The European Commission did not approve any project where Estonian institutions participated either as coordinators or partners.

The most successful action within the SOCRATES programme for Estonia has definitely been the action for new information technology projects called **Minerva**. In 2002 two Estonian institutions co-ordinated Minerva projects: OÜ Miksike was granted to co-ordinate the project **LeFo - Learning Folders: Open Source Online Educational Publishing and Support for Primary Schools** and for the second project year Tartu University was granted to co-ordinate the project **e-LSEE - Collaboration of GLOBE Teachers for Promotion of e-Learning in Science and Environmental Education**.

Estonian decision-makers in education sphere have always been active in applying for grants to participate in **Arion** study visits. In 2002 14 applications were received to fill in 4 places that were available for Estonia.

In 2001 the Socrates National Agency was nominated to co-ordinate the **European Label for innovative language learning initiatives**. The management of the Label initiative in the Socrates NA is a responsibility of the Lingua and Comenius unit. The well-functioning network of people and institutions already involved in various language activities created a solid base for the successful management of the Label initiative. In 2002 the Agency successfully managed to launch the initiative by establishing the national jury, structuring the evaluation procedure, compiling application forms and preparing information materials. In the first year out of 8 applications the European Label was awarded to 5 language projects.

Eurydice Estonian Unit

Activities of Eurydice Estonian Unit follow the work plan of the European Eurydice information network on education established within the SOCRATES programme. The main fields of activity were:

- work related to the third volume of the Key topics in Education in Europe series, devoted to the teaching profession (*Key Topics in Education in Europe - Volume 3 on Teachers*);
- gathering of data for publications including comparative data (*Glossary 4: Management, monitoring and support staff; Key competencies: a developing concept in general compulsory education; Organisation of school time in Europe (2002/2003 school year); Organisation of higher education structures in Europe; Approaches to the evaluation of schools which provide compulsory education*);

- work related to the preparation of the *Key Data 2002*;
- revision and updating of the descriptions of Estonian education system (*National Dossier, Summary Fiches on Education Systems, Study on the Structure of the Education and Initial Training Systems in the European Union*).

Estonian ENIC/NARIC Centre

In the year 2002, the structural unit of the Socrates National Agency - the Estonian ENIC/NARIC Centre received 341 educational documents for evaluation from 31 foreign countries.

The most remarkable event that organised by the Estonian ENIC/NARIC Centre in 2002 was the 3rd Annual Conference *Harmonisation of higher educational stages - simplification of evaluation of qualifications and recognition in order to promote free movement of persons*.

The compilation and publication of the manual *The Principles of Evaluation and Recognition of Foreign Higher Education qualifications and Comparison with Estonian Qualifications* by the Centre was a remarkable achievement. The book was published in December and was distributed mostly among universities and employers.

In co-operation with the Swedish ENIC/NARIC the Estonian ENIC/NARIC Centre has started to carry out a common Nordic-Baltic manual on access to higher education. The project is still running. The first meeting with national coordinators was held in Riga, in December 2002.

In the year 2002 Estonian ENIC/NARIC Centre made over 40 amendments to the Universities Act and to other legal regulations. The Centre also took part in the elaboration of Diploma Supplement and Standard of Higher Education.

Estonian ENIC/NARIC Centre participated in the work of the following international joint work programmes and - organisations:

- European Commission and UNESCO co-operation network ENIC Bureau;
- European Association of International Education (EAIE);
- Project *Recognition of Academic Qualifications in Latvia in line with EU-regulations*;
- Project *Baltic/Nordic Admission Manual* event committee.

Youth Estonian National Agency

Estonian National Agency for YOUTH programme co-ordinates the European Community programme YOUTH in Estonia, concentrating mostly on information and training for (potential) beneficiaries of the programme as well as on project consultations and monitoring in order to support the quality of projects all through the process. The latter is of great importance considering the main target group of YOUTH programme, young people at the age of 15-25, who would in most cases not have extensive previous experiences in self-initiated youth projects.

Besides its core activities mentioned above, the Estonian National Agency aims to contribute to overall development of national youth work and respective policies. The year 2002, for example, marked collaboration with Youth Work Department of Tallinn Pedagogical Seminar in developing the curriculum and leading the series of lectures in international youth work.

Having regard to the overall priorities of YOUTH programme as determined by the European Commission as well as to the aspects which have seemed to create most challenges in implementation of YOUTH programme in Estonia so far, in 2002 the Estonian National Agency considered of great importance to:

- **stimulate participation in Cross-Border Co-operation Programme** as launched by the European Commission in order to support collaboration between Member States of the European Union and their neighbouring countries. For Estonia, the projects submitted during the year 2002, involved co-operation with South-Finland in the area of international youth exchanges, European Voluntary Service projects as well as job-shadowing activities and training courses under Support Measures;
- **encourage participation of youth with less opportunity** in all the actions of YOUTH programme. In order to support the respective field of work, for example an international study visit has been organised by Estonian National Agency in May 2002, involving youth and social workers from 14 European countries. In addition to that the Agency has managed to create and maintain contacts with organisations active in the field of inclusion in Estonia. The active information, training and consultative support to project development aims to increase the number of projects involving disadvantaged youth (being approx. 1/3 of all projects in 2002);

- **further develop its strategies and human resources in the field of training** in order to support the quality of projects planned and implemented in the frame of YOUTH programme. In co-operation with National Agencies of Latvia and Lithuania, the Estonian Agency hosted *Training for Trainers* in April 2002, aimed to support the professional development of trainers active in YOUTH programme in three Baltic States. The training course has proven to become a clear kick-off for training activities related to YOUTH programme in Estonia: the year 2002 brought new training concepts for support of young people in international youth exchanges and group initiative projects etc;
- **actively contribute to discussions about the future of European Community programmes in the field of non-formal education.** In 2002, in co-operation with the Estonian Ministry of Education and Research an extensive study has been launched among those having applied for support of YOUTH programme in Estonia since 2000. The results envisaged for June 2003 would hopefully create a valuable basis for evaluating the overall impact of YOUTH programme on young people and youth work in Estonia so far as well as high-light the need and potential for further developments.

The above-mentioned brief overview could not cover the dedication to information, training and monitoring provided by Estonian National Agency towards the (potential) beneficiaries of YOUTH programme, especially directly to young people. To summarise, in following, the statistics of practice in 2002 under different decentralised actions of YOUTH programme is presented:

Action	Applications submitted	Applications accepted/granted
A.1.1. International Youth Exchanges	62	24 (39%)
A.2.1. European Voluntary Service	51	41 (80%)
A.3.1. Group Initiatives & Networking Projects	28	10 (36%)
A.3.2. Future Capital Projects	4	3 (75%)
A.5.1. Support Measures	8	7 (88%)
Cross-Border Co-operation Programme	included in statistics of different actions	included in statistics of different actions
Total:	153	85 (55%)

Estonian Higher Education Accreditation Centre

The Estonian Higher Education Accreditation Centre organises the research evaluation and higher education accreditation as well as the work of the Higher Education Quality Assessment Council.

The accreditation of higher education has been carried out since 1997. By the beginning of 2003, approximately 500 curricula in 32 universities and institutions of applied higher education had been assessed. Foreign experts have generally given a favourable assessment to our curricula and teaching. The Higher Education Accreditation Centre has decided not to accredit only 15 curricula and approximately 100 have received conditional accreditation for two years. All the other curricula have been fully accredited for seven years.

In 2002, the accreditation of curricula was carried out in 13 disciplines. 91 curricula were considered for accreditation. Of these 63 were fully accredited, 23 received conditional accreditation and 5 were not accredited. For assessing the curricula, 47 foreign experts were involved from Finland, Sweden, Latvia, United Kingdom, Denmark, Germany, Hungary, Belgium, France, the United States, Holland, Italy and Austria. The following disciplines were accredited: landscape protection and preservation, environmental protection, chemical and materials science, applied geology and geodesy, cultural studies, philosophy, translation, information technology, mining, power and electrical engineering, mechanics, mechanical and apparatus engineering, agricultural engineering, youth guidance and social work. In 2002, a positive accreditation decision was transferred to 310 new curricula in connection with the transition to the new 2+3 curricula.

Research evaluation started in spring 2000. Natural sciences, technical sciences, agricultural sciences and social sciences have been accredited by now. In 2002, chemical and materials science, bio- and food technology, chemical engineering and environmental technology, mechanics, mechanical and apparatus engineering, mining, power and electrical engineering, agricultural engineering, geodesy, sociology, social anthropology, ethnology and cultural studies, political science, literary science and folklore were evaluated.

European Union Innovation Centre

The aim of the Innovation Centre is to enhance the participation of Estonian research, commercial and other organisations in research and technological development programmes of the European Union.

During the year 2002 there were the following units in the Innovation Centre:

- National Contact Points for the Fifth and Sixth Framework Programme for European Research and Technological Development (FP5, FP6);
- National Contact Point for COST network;
- National Contact Point for eContent programme;
- Estonian R&D Information System ERIS.

The employees of the Innovation Centre were involved in the following projects financed by the European Union: ESTIRC, Estonian eVikings, eVikings II, Inbankss, IDEAL-IST, OPET, CAFÉ, VERITE, Flexible Europe, and European Union Contest for Young Scientists.

The Innovation Centre participated in organisation of five international conferences and seminars, organised Estonian stands at four international trade fairs and exhibitions. During the year the employees of the Centre wrote 36 articles, made 40 presentations both in Estonia and abroad, provided consultations to the representatives of different organisations on 101 occasions and organised 8 information days.

Being a part of R&D and innovation systems in Estonia and one of the institutions responsible for implementation of research related acquis the Innovation Centre was closely involved in implementation of various new measures supporting European Research Area.

The most important preparation work regarding FP6 in Estonia was to develop and launch the systems of information dissemination, consultations and training for researchers and entrepreneurs participating in the projects of the framework programme in accordance with the requirements of the European Commission and the activities of other supporting structures.

On October 29 the Memorandum of Understanding for the association of Estonia to the FP6 was signed. The EU Innovation Centre of the Archimedes Foundation was appointed as the organisation of Estonian Contact Points of the EU FP6.

The last project calls in FP5 were closed in the first part of the year 2002 and most of the NCPs carried out surveys and overviews about Estonian participation in FP5. During one particular survey even 134 FP5 participants were interviewed. The results of the survey were published (see Publications).

COST being an intergovernmental framework for European co-operation in the field of scientific and technical research allows co-ordination of nationally funded research on a European level. In 2002 the Innovation Centre prepared materials for 4 project applicants from Estonia for signing the MoU. On the European level 24 projects were approved covering subjects such as telecommunications and information technology (6 projects), agriculture (4), forests and forestry products (4), social sciences (2), medical science (2), transport (2), food (1), materials (1), meteorology (1) and physics (1).

Estonian R&D Information System ERIS is a database-based research information system that became operational on the web in September 2001. ERIS consists of 3 main elements: the database of researchers, of projects and of research institutions. By the end of 2002 there were data about 2632 research projects, 4200 researchers and 207 research institutions and units available on ERIS. One of the ways ERIS obtains its information is via grant application entry system. In 2002 the proposal entry system was under development. In October the proposal entry system became operational and one could apply for Estonian Science Foundation grants via ERIS proposal entry system.

The eContent Programme opened for Estonia in September 2002. Since then the Archimedes Foundation fulfils the tasks of the National Contact Point of the programme. The eContent programme has been created to stimulate the development and use of European digital content on the global networks and to promote the linguistic diversity in the information society. By the end of 2002 unfortunately no projects with Estonian participation were approved as the first application round where Estonia could participate was in the middle of December.

In 2002 the first **National Contest for Young Scientists** was carried out in Estonia in co-operation of the Ministry of Education, Archimedes Foundation and the Tartu University Science Centre AHHA. The goal of the contest was to value scientific research activities in schools. The contest was targeted to young people at age 15-19. In 2002 there were 59 participants with 40 studies submitted from 20 schools. Estonia was for the first time represented on the EU Contest for Young Scientists by Liina Saar who won there Special Prize.

Publications

- Sociological survey of the participation of Estonian organisations in the FP5. Tartu: Archimedes Foundation, 2002;
- Estonian Participation in the European Union Fifth RTD Framework Programme (FP5). Tartu, 2002;
- Nõuandeid ettevõtlike tugistruktuuridele. Tartu, 2002. (Advice for business support structures);
- Information bulletin INNOVAATIKA - 10 issues, print run 800, volume 12 pp
- special issues of INNOVAATIKA:
 - for women researchers;
 - on the European Research Area;
 - special issue in English on the occasion of the FP6 opening conference in Brussels;
- introductory booklets on FP6 contact points, Young Scientists Contest, Conference Flexible Europe, and the COST co-operation network;
- magnetic bookmarks for the promotion of the Estonian Research and Development Information System ERIS and High Tech Estonia in co-operation with the Estonian Technology Agency of Enterprise Estonia;
- CD Flexible Europe - Mobility as a tool for enhancing research capacity - conference proceedings.